

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABASI BİRLİKTE VE AYRI OLAN ERGENLERİN
SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE DENETİM
ODAKLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF ERİŞGEN

İstanbul
Eylül, 2023

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABASI BİRLİKTE VE AYRI OLAN ERGENLERİN
SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE DENETİM ODAKLARININ
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF ERİŞGEN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

İstanbul
Eylül, 2023

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

Üye: Doç. Dr. Esra TÖRE

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tez önerisi olarak hazırladığım “**Anne Babası Birlikte ve Ayrı Olan Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı ve Denetim Odaklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Elif ERİŞGEN
İstanbul, 2023

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında sosyal medyanın insan yaşamının önemli bir parçası haline geldiğini görmekteyiz. Özellikle hassas ve gelişim açısından önemli bir dönem olan ergenlik döneminde sosyal medyanın bağımlılık düzeyinde kullanımı ergen bireyin hayatına olumsuz olarak yansıdığı ve ergenlik gibi zorlu bir dönemi bireyin sağlıklı bir şekilde atlatılabilmesi için ailenin desteğinin çok kıymetli olduğu bilinmektedir. Bir öğretmen olarak farkında olduğum bu durum hakkında bir çalışma yapmak istedim. Bu çalışmayı yapmak için çıktığım bu yolda desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Durmuş ÜMMET hocama, tüm yüksek lisans eğitim sürecimde her daim yanımda olan ve desteğini esirgemeyen biricik eşime, kızlarıma ve tezimi bitirmemde büyük destek veren anneme teşekkür ederim.

Elif ERİŞGEN

İstanbul, 2023

ÖZET

**ANNE BABASI BİRLİKTE VE AYRI OLAN ERGENLERİN
SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI VE DENETİM ODAKLARININ
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

Elif ERİŞGEN

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Assoc. Prof. Dr. Durmuş

ÜMMET Eylül -2023, 93 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve denetim odaklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada nicel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul Ataşehir ilçesinde devlet okullarında öğrenim gören 8,9.10. ve 11. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın Örneklem seçiminde İstanbul Ataşehir ilçesi devlet okullarında öğrenim gören, anne babası birlikte ve ayrı olan 8, 9. 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinden çalışmaya gönüllü olan öğrenciler arasından gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Çalışmada bu örnekleme yöntemi kullanılarak 198 kız, 174 erkek olmak üzere toplam 372 öğrenciye ulaşılmıştır. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık ölçeği” “Denetim Odağı Ölçeği” yardımıyla toplanmıştır. Araştırmanın analizleri için Pearson Korelasyon Tekniği, Çoklu Regresyon Analizi, Bağımsız Grup t Testi ve Çok Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniği yardımıyla çözümlenmiştir. Bulgulara göre Regresyon denklemine anlamlı ilişkiler veren alt boyutlar konulduğunda sadece aile ilişkileri için denetim odağı puanlarının ergenlerin sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Fark testlerinin sonuçlarına bakıldığında; ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının kızlarda daha yüksek, anne babası birlikte olanlarda daha düşük, babası çalışmayanlarda daha düşük olduğu saptanmıştır. Ancak ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının sınıf düzeyine, anne-baba eğitim düzeyine, anne çalışma durumuna, kardeş sayısına ve doğum sırasına göre değişmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya bağımlılığı, denetim odağı, aile, ergenlik, boşanma

ABSTRACT

EXAMINATION OF SOCIAL MEDIA ADDICTION AND FOCUS OF AUDIT ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

Elif ERİŞGEN

Master Thesis, Family Counseling and Education

Supervisor: Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

Eylül- 2023, 93 Page

For this purpose, it is to examine the social media controls and focus of adolescents with and without their parents according to their variables. The relational survey model, one of the quantitative survey models, was used in the study. The home of the research is 8.9.10. and Class 11 files content. In the sample of the research, a total of 372 students, 198 girls and 174 boys, were reached by using this experimental method in the 8th, 9th, 10th and 11th studies, working in public schools in Istanbul Ataşehir district, with and without their parents. Data were collected with the help of “Personal Information Form”, “Social Media Addiction Scale for Adolescents” and “Locus of Control Scale”. For the analysis of the research, it was analyzed with the help of Pearson Correlation Technique, Multiple Regression Analysis, Independent Group t-Test and Multidirectional Analysis of Variance (ANOVA) technique. According to the findings, when the sub-dimensions that give meaningful relationships were included in the regression equation, it was determined that only the locus of control scores for family relationships significantly predicted the social media addiction of adolescents. Looking at the results of the difference tests; It has been determined that adolescents' social media addiction is higher in girls, lower in those whose parents are together, and lower in those whose fathers are not working. However, it was determined that the social media addictions of the adolescents did not change according to the grade level, education level of the parents, working status of the mother, number of siblings and birth order.

Keywords: social media addiction, locus of control, family, adolescence, divorce

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	3
1.2.1. Alt Amaçlar	4
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar/Sayıtlılar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ALAN YAZIN.....	8
2.1. Aile	8
2.1.1. Sağlıklı Aile.....	8
2.1.2. Sağlıksız Aile.....	9
2.2. Boşanma	9

2.2.1. Boşanmanın Nedenleri	11
2.2.2. Boşanmanın Ergenler Üzerindeki Etkileri	12
2.3. Sosyal Medya Bağımlılığı	14
2.3.1. Sosyal Medya Uygulamaları	15
2.3.1.1. Facebook.....	17
2.3.1.2. Twitter	18
2.3.1.3. Instagram	18
2.3.1.4. Tiktok	19
2.3.1.5. Youtube	19
2.3.2. Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığının Etkileri	20
2.4. Denetim Odağı	21
2.4.1. İç Denetim Odağı	22
2.4.2. Dış Denetim Odağı	23

ÜÇÜNCÜ

BÖLÜM

YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Evren ve Örneklem.....	25
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği (ESMBÖ)	29
3.3.3. Denetim Odağı Ölçeği.....	29
3.4. Verilerin Toplanması.....	29
3.5. Verilerin Analizi.....	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR	32
4.1. Araştırmanın Alt Amaçlarına ilişkin bulgular	32
4.1.1. Cinsiyet Değişkenine Dair Bulgular.....	32
4.1.2. Anne Çalışma Durumu Değişkenine Dair Bulgular	33
4.1.3. Baba Çalışma Durumu Değişkenine Dair Bulgular	35
4.1.4. Sınıf Düzeyi Değişkenine Dair Bulgular.....	36
4.1.5. Aile Beraberliği Değişkenine Dair Bulgular	38
4.1.6. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Dair Bulgular	40
4.1.7. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Dair Bulgular.....	43

4.1.8. Kardeş Sayısı Değişkenine Dair Bulgular	46
4.1.9. Doğum Sırası Değişkenine Dair Bulgular	49
4.2. İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değerlerine Dair Bulgular.....	51
4.3. Basit Regresyon Analizi Sonuçlarına Dair Bulgular.....	51
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	55
5.1. Sonuç ve Tartışma	55
5.1.1. Sosyal Medya Bağımlılığının ve Denetim Odağının Sosyo-Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgularının Sonuç ve Tartışması... ..	55
5.1.2. Denetim Odağı ve Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki ilişkilere Dair Sonuç ve Tartışma	59
5.2. Öneriler.....	61
5.2.1. Ebeveynlere ve Uzmanlara Öneriler... ..	61
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler.....	61
KAYNAKÇA	63
EKLER.....	72
Ek-1. Kişisel Bilgiler Formu... ..	72
Ek-2. Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği... ..	73
Ek-3. İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği... ..	74
Ek-4. İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği İzin Yazısı.....	75
Ek-5. Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Yazısı.....	76
Ek6:Meb Anket ve Araştırma İzin Dilekçesi... ..	77
ÖZGEÇMİŞ	78

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Örneklem grubuna ilişkin demografik özellikler	26
Tablo3.1.Değişkenlere ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri	31
Tablo 4.1. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre t testi sonuçları	33
Tablo 4.2 Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının anne çalışma durumuna göre t testi sonuçları	34
Tablo 4.3. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının baba çalışma durumuna göre t testi sonuçları	36
Tablo 4.4.Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması	37
Tablo 4.5. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının aile beraberliği açısından karşılaştırılması	39
Tablo 4.6. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması	41
Tablo 4.7. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması	42
Tablo 4.8. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının kardeş sayısına göre karşılaştırılması	44
Tablo 4.9. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının doğum sırasına göre karşılaştırılması	46
Tablo 4.10.İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değerleri	48
Tablo 4.11. İç-dış denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordamasına ilişkin elde edilen değerler.....	48
Tablo 4.12.Aile ilişkileri için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordamasına ilişkin elde edilen değerler	49

Tablo 4.13. Akran ilişkileri için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordamasına ilişkin elde edilen değerler	50
Tablo 4.14. Kader için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordamasına ilişkin elde edilen değerler.....	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.2001-2022 yılları arası evlenme sayısı ve kaba evlenme sayılarına ilişkin bilgiler.....	10
Şekil 2.2.2001- 2022 yılları arası boşanma sayısı ve kaba boşanma hızı bilgileri	11
Şekil 2.3.2022 yılı kaba boşanma hızının en yüksek ve en düşük olduğu 10 ilin bilgileri	11
Şekil 2.4: Şubat 2023 We Are Social Türkiye sosyal medya uygulamalarında geçirilen sürenin verileri.....	16
Şekil 2.5: Şubat 2023 We Are Social Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya uygulamaları	17

KISALTMALAR

APA: Amerikan Psikiyatri Birliği

DSM: Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı

ESMBÖ: Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

SMB: Sosyal Medya Bağımlılığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TDK: Türk Dil Kurumu

SPSS: (Statistic Packets For Social Seciencies) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

Akt.: Aktaran

Çev.: Çeviren

Ed: Editör

Vd.: ve diğerleri

Er: Erişim

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Ergenlik çocukluk ile yetişkinliği birbirine bağlayan, genel olarak 12-19 yaş aralığını kapsayan, bireyde bazı fiziksel, zihinsel, cinsel fiziksel, sosyal ve ahlaki yönden değişimlerin meydana geldiği bir geçiş dönemidir (Kulaksızoğlu,2000). Tarhan (2013), ergenlik dönemini tanımlarken, duyguların coştığı, cesaretin yüksek olduğu, çocuğun kendi fren sisteminin devre dışı olduğu ve muhakkak dışarıdan yönlendirme ve desteğe ihtiyacın olduğu bir dönem olarak tanımlar. Bu dönemde ergen birey aklıyla değil duyguları ile hareket ettiği için yönlendirmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Bir çocuğun doğumundan itibaren ilk eğitim-öğretim aşamasının aile ile başladığını göz önüne alırsak, ailenin çocuğun gelişimi için ne kadar önemli olduğu daha net anlaşılır. Aile aynı zamanda ergen bireyi çevreleyen sosyal sistemlerinde başında gelmektedir. Ergen bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemini sağlıklı atlatabilmesi için ebeveyn tutumu büyük önem arz etmektedir (Çalış,2019).

Bu durumda zorluklar oluşabileceği düşünülmektedir. Boşanmış olan ailelerde anne baba ayrı yaşadığı için sorunlar çözüme olduğundan daha geç ulaşır. Boşanma sürecinde ebeveynler çocukların en az hasarla bu süreci atlatabilmesi için her ne kadar çaba sarfetse de ebeveynler içinde bulundukları zorlu süreçte bazen uygun olmayan tutumlar sergilemesi kaçınılmazdır (Özgüven vd. 2017).

Ergenlik zorlu bir süreç bu nedenle özellikle boşanma sürecinde olan ebeveynlerin ergenlik döneminde olan bir çocukları varsa daha dikkatli olması gerekir. Ergen bireyler bu dönem kendilerinde olan değişimlere odaklanmaktadır. Bu dönem ekstra olarak ebeveynin boşanma sürecine tanık olmak aslında büyük bir risk almak demektir. Bu durum işleri daha da zora sokabilir. Çocukta içe kapanma, kendini suçlama, depresyona girme belirtileri görülebilir (www.drferdavolkan.com).

Ergenlik döneminde çocuklarda görülen sorunlardan biri de sosyal medya bağımlılığıdır. Sosyal medya yaşanan bu zorlu süreçte ergenlerin özellikle kendilerini daha iyi ifade ettikleri bir mecra olduğu için çok fazla kullanılmaktadır. Ergenler ayrıca içerik üretmek, eğlenceli vakit geçirmek, düşüncelerini istedikleri gibi

rahatça ifade etmek, kendilerini yalnız hissetmemek, kendilerini daha iyi hissetmek amaçlı da sosyal medyayı kullanmaktadır (Çömlekçi ve Başol, 2019).

Ergenlerde sosyal medyanın bu denli çok kullanımı sosyal medya bağımlılığını tetiklemektedir. Üstündağ'ın (2021) ergenlik döneminde olan 92 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasında kızların en çok kullandığı uygulamanın Twitter, erkeklerin ise genelde tik tok uygulaması olduğu, kızların yarıya yakınının ders dışı etkinliğinin 3-4 saati bulurken, erkeklerde bu oranın %80'lere çıktığı sonucuna ulaşmıştır

We Are Social her sene dünyanın dijital karnesini yani internette ne kadar vakit geçirdiğimizi, en çok hangi sitelere tıkladığını, en çok kullanılan uygulamaları ve bunların ortalama ne kadar kullanıldığını araştırıp bunun sonucunda çıkan bu verileri sitesinde paylaşıyor. We are social 'ın 2022 dijital karnesine baktığımızda dünya çapında 4.6 milyar sosyal medya kullanıcısı olmakla birlikte bu rakam dünya nüfusunun % 54 üne karşılık gelmektedir. Bu veriler ışığında internet kullanıcılarının günde ortalama 2 saat 27 dakikalarını sosyal medya platformlarında geçirdiği görülmektedir. En çok kullanılan sosyal medya uygulamalarında ilk sırayı aylık ortalama 23.9 saatle YouTube almakta ardından 19.6 saatle Facebook ve 18.4 saatle Whatsapp onu izlemektedir (metropoldigital.com:2014).

Güney ve Taştepe (2020) Ergenlerin sosyal medya bağımlılığının ne düzeyde olduğunu saptamak için 500 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışma grubunu 9,10 ve 11.sınıfta okuyan 247 kız 253 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma sonuçlarına bakıldığında kızların erkeklere göre sosyal medya bağımlılıklarının daha fazla olduğu, kızların 10. Sınıfta erkeklerin ise 10 ve 11. Sınıfta sosyal medya bağımlılığı olma olasılığının daha yüksek olduğu ve yaş değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Yaşa göre farklılık göstermemesinin nedeni olarak yakın yaş grubunda olan ergenlerin aynı dönemden geçtikleri için benzer özellikte oldukları düşünülmektedir.

Ergenlikte sosyal medya kullanımını etkileyen diğer bir değişken de denetim odağıdır. Denetim odağı, bir bireyi olumlu ya da olumsuz anlamda etkileyen durumları, bireyin kendisinin yaptıklarının ya da dış etmenlerin (şans, uğur, güçlü insanlar vb.) etkisi olarak kabul etmesidir (Rotter, 1966).

İç ve dış denetim odağı olarak ikiye ayrılan denetim odağı, psikoloji ve diğer sosyal bilimlerde yapılan çalışmalarda sıkça araştırılan önemli bir değişken olmuştur. (Rotter, 1989).

İçten denetimli bireyler davranışlarının sonuçlarını ve karşılığında aldıkları ödül ve cezaların kendilerinden kaynaklandığını, dıştan denetimli olan bireyler ise çevrelerinde olan olayların akışında bir etkilerinin olmadığını ve kendilerinin de dış güçlerden etkilendiklerini düşünürler (Terzi,2011).

Alkaya (2020) yapmış olduğu çalışmada ergenlerin denetim odağının, sosyal medya bağımlılık düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin sonuçlarını incelediğinde, denetim odağı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Dış denetimli olan ergenlerin dış denetim düzeyi arttıkça sosyal medya bağımlılık düzeylerinde de artış gözlemlenmiştir. Alkaya yaptığı çalışmada incelediği grup içerisinde aynı zamanda kız öğrencilerin sosyal medya kullanımının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Denetim odağı psikolojiden sosyal bilimlere kadar birçok alanda yapılan çalışmalarda ve ortaya konan çalışmalarda yer alan bir değişkendir (Rotter,1989). Çalışmalarda çok fazla yer verilen denetim odağı değişkeninin ve özellikle ergenlerde büyük bir sorun haline alan sosyal medya bağımlılığının birbirleri üzerindeki etkilerinin araştırılması ile fayda sağlayacak bir sonuç elde edilecektir.

Bu çalışmada anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odakları çeşitli değişkenlere göre incelenecektir. Bu sebeple çalışmanın problem cümlesi “anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları hangi düzeydedir?” Şeklinde belirlenip sunulmuştur.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve denetim odaklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırma yapılırken aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1.2.1. Alt Amaçlar

- Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odakları ne düzeydedir?

- Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odakları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin denetim odakları sosyal medya bağımlılıklarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odakları çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre (cinsiyeti, sınıf seviyesi, anne ve babanın eğitim seviyeleri, anne babanın algılanan gelir düzeyi, kardeş sayısı) değişmekte midir?

1.3. Önem

Toplumun en küçük temel yapı taşı ailedir. Aile aynı zamanda anne baba ve çocukların paylaşımında bulunduğu bir ortamdır. İyi dileklerle başlanılan aile hayatında umut dolu yaşantıların yanı sıra maalesef olumsuz yaşantılarda olabilmektedir. Ev içinde olumsuz olayların, tartışmaların fazla olması bir süre sonra boşanma konusunu gündeme getirebilmektedir. Eşlerden birinin evliliği bitirme amaçlı yasal olarak evlilik birliğinin bozulmasına boşanma denir (TDK,2017).

Boşanmanın öncesi de sonrası da çok sancılı dönemlerdir. Boşanma her ne kadar eşler arasında olsa da eşler kadar çocuklar da bu durumdan etkilenmektedir. Çocuk açısından bakıldığında boşanma sonrası tek ebeveyn ile yaşayacağı için diğer ebeveyne istediği zaman ulaşamayabilir. Ayrıca boşanma sürecini sağlıklı atlatabmayan ebeveynlerin stres düzeyi arttıkça çocukta kaygı bozukluğu, anksiyete, depresyon ve benlik saygısında azalma durumu görülebilir (Öngider,2011).

Boşanma sonrası çocuklarda içe kapanıklık oluşabilmektedir. İçe kapanan çocuklar sosyalleşmede ve arkadaş gruplarına katılmada problem yaşayabilir. Aynı zamanda bu süreçte ve sonrasında yaşanan çatışmalar çocuğun psikolojisi açısından büyük risk oluşturmaktadır. Boşanmanın çocukların üzerinde travmatik etki bırakma olasılığı da olabilmektedir (Serin ve Öztürk, 2007).

Çocuklar ebeveynlerinin boşanma olgusuna karşılık her gelişim döneminde farklı tepkiler verirler. Ergenlik dönemindeki (11-18 yaş) çocuklarda, ebeveynlerinin boşanma durumunu kabullenememe, ekonomik kaygı yaşama, anne babaya ya da ikisine karşılık düşmanca davranışlarda bulunma, depresyon belirtileri gösterme, evden giden ebeveynin onu bıraktığı düşüncesine kapılma, ebeveynlerine karşı

kontrolü elinde tutmaya çaba sarfetme, okul başarısında düşme gözlemlenmektedir (Yavuzer, 2015).

Anne babası birlikte olmayan ergenlerde ebeveynlerinin boşanması sonucu ortaya çıkan problemlerden biri de internet bağımlılığıdır. Akıllı telefonlar kullanılmaya başlandığından bu yana insanlar daha çok sosyal paylaşım sitelerinde vakit geçirmeye başlamışlardır. Sosyal medyanın gereğinden fazla kullanımı sosyal medya bağımlılığı kavramını hayatımıza taşımıştır. Gülşen ve Demirli (2017) Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerini inceledikleri çalışmalarının sonucunda özellikle boşanmış ailelerin ergen çocuklarında internet bağımlılığının daha fazla gözlemlendiği sonucuna varmıştır.

Araştırmamızın diğer bir değişkeni olan Denetim odağı ilk defa Rotter (1966) tarafından kullanılmıştır. Denetim odağı, bireyin olumlu veya olumsuz etkilendiği olayları kendi yetenek ve davranışlarının bir sonucu veya şans, kader ya da dışarıdan bir gücün işi olduğunu düşünme eğilimi olarak tanımlanır. Kişinin bu olayları kendi davranışının sonucu olarak görmesi, aldığı ödül veya cezanın kendinden kaynaklı olduğunu düşünmesi iç denetim odağı denir. Etrafında olan olaylarda veya sonuçlarında kendisinin bir etkisinin olmadığını düşünmesi bu olaylara veya sonuçlarına şans, kader veya dışarıdan bir gücün etki ettiğini düşünmesi ise dış denetim odağı olarak tanımlanır (Cengiz,2018).

Konu ile ilgili yapılan araştırmalar göz önüne alındığında özellikle anne ve babası ayrı ve birlikte olan ergenler açısından sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları çeşitli değişkenlere göre incelendiğinde, konu ile ilgili önemli sonuçlar elde edileceği, bu iki değişkenin anne ve babası birlikte ve ayrı olan ergenler ile ilgili çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu çalışma neticesinde ulaşılan veriler öncelikle ebeveynler, eğitimciler, ruh sağlığı alanında hizmet verenler ve öğrenciler açısından farkındalık kazanılması ve ileride oluşabilmesi muhtemel sorunlara karşı önlem alınması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma neticelendirildikten sonra ulaşılan veri bilgileri öğrencilere yönelik düzenlenen sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları ile ilgili seminer çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ruh sağlığı alanında hizmet veren kişilerin ergenlik sürecinden geçmekte olan danışan grubu açısından da yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar/Sayıtlar

- Kullanılan “Kişisel Bilgi Formunda “, öğrencilerin verdiği bilgilerin doğru olduğu,
- Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odağı ile ilgili yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların sonucunda ulaşılan veriler bu iki değişkenin de önemini ortaya koymada yeterli olduğu,
- Örneklemi oluşturan ergen grubun araştırmada kullanılan ölçeklerde istenen bilgilere samimi olarak yanıt verdikleri varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

- Araştırmamızda yaralandığımız ölçme araçlarından elde ettiğimiz bilgiler rastgele uygulama yaptığımız öğrencilerin verdiği cevaplarla sınırlıdır.
- Bu araştırmadan edilen bulgular araştırmanın yürütüldüğü İstanbul’daki 8,9,10 ve 11. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Benzeri gruplara genellenmesi yanıltıcı sonuçlar ortaya koyabilir.
- Araştırmanın ikinci bölümünde yer verilen bilgiler sadece ulaşabildiğimiz kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ergenlik: Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemine ergenlik dönemi denir (Yüksel,2017).

Boşanma: Eşler birbirlerini anlamadıklarını, birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamadıklarını fark ettiklerinde evliliklerinin yasal olarak sonlandırılmasına boşanma denir (İlgar 2004 :227).

Aile: “Toplumun en küçük kurumu” olarak tanımlanabilir (Yörükoğlu,1980)

Sosyal Medya Bağımlılığı: Sosyal medya, kullanıcıların karşılıklı olarak anlık iletişim sağladığı yeni bir medya aracıdır. Bireyin sosyal medya araçlarından uzak kalması durumunda yoksunluk belirtileri göstermesi, yalnız ve güvensiz hissetmesi durumuna ise sosyal medya bağımlılığı denir (Uzun, Uzun, & Yıldırım, 2016).

Denetim Odağı: Denetimi odağı tanımı ilk defa Rotter (1966) tarafından yapılmıştır. Denetim odağı, bir bireyi olumlu ya da olumsuz anlamda etkileyen durumları, bireyin kendisinin yaptıklarının ya da dış etmenlerin (şans, uğur, güçlü insanlar vb.) etkisi olarak kabul etmesidir.

İç Denetim Odağı: Bireyin yaşadığı olaylar karşısında sorumluluğun kendinde olduğunu düşünmesi ve sonuçları kendi başarısı veya başarısızlığı sayması iç denetimli olduğunu gösterir (Yeşilyaprak, 2004).

Dış Denetim Odağı: Bireyin yaşadığı olayların kendi müdahalesi ile gerçekleşmediğini kabul eder (Strickland, 1989).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Aile

Türk Dil Kurumu'na (2019) göre aile; “evlilik ve kan bağı ile birbirine bağlı olan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu aynı soydan gelen toplum içindeki en küçük topluluk, birlik”. Toplumun en küçük yapı taşı olarak tanımlanan aile, eşlerin birbiri ile vakit geçirdikleri bir ortamdır (TDK,2017).

Aile kavramının toplum içinde çok büyük önem arz eden bazı işlevleri vardır. Özellikle topluma faydalı bir bireyin yetiştirilip, topluma kazandırılması için gerekli ilk eğitim ailede başlar. Ailede eğitim insan hayatı sürdüğü müddetçe devam etmekte olduğu düşünülmektedir. Özensel'e (2004:77) göre en etkin eğitim kurumu aile olduğu için bunun başka bir kurumda gerçekleşmesi pek mümkün değildir.

Aile toplumsallaşmaya büyük katkı sağlayan. İnsanlar arası ilişkileri kurallara oturtan, yaşadığı toplumun kültürünü, değerlerini sonraki nesle aktarımı sağlayan toplumsal bir kurumdur (Özay, 2004; s:9).

Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonunun yaptığı tanıma göre aile; kan bağı, evlilik ve yasal olarak akrabalık ilişkisi olan ve genel olarak aynı çatı altında, toplumla uyum içinde yaşayan bireylerin oluşturduğu bir yapıdır (DPT, 2001).

2.1.1. Sağlıklı Aile

Sağlıklı ailelerde aile üyeleri sorumluluklarının bilincindedir. Aile üyeleri kendi sınırlarının ve diğer aile bireylerinin sınırlarının başladığı ve bittiği noktayı bilirler ve bu bilinçle hareket ederler. Aile üyeleri birbirlerine açıktır ve düşüncelerini doğrudan ifade eder ve birbirlerini dinlerler (Özgüven, 2001).

Gordon (1996) sağlıklı aileyi şu şekilde tanımlamıştır: sağlıklı ailelerde aile bireyleri geçmişe takılı kalmaz, problemleri çözerken bulunduğu zamana odaklanır. Sağlıklı ailelerde bir konu ile ilgili konuşulacağı zaman konu abartılmadan direk ifade edilir. Çözülmesi gereken bir problem olduğu zaman sorunla ilgili olmayan ayrıntılardan uzak durulur. Önemli olan haklıyı bulmak değil iki tarafı da dinleyerek, iki tarafı da

memnun edecek çözüme ulaşmaktır. Sağlıklı ailelerde karar verirken, problem çözerken çocuklarında fikirleri alınır. Böylece onlara da bir birey oldukları hissettirilmeye çalışılır. Sağlıklı ailelerde çocuk için sıcak bir ortam hazırlanır, çocuklar sevgi ile büyütülür. Mutlu bir birey olma yolunda ilerlerler. İleriki yaşamlarında da duygu ve düşüncelerini dile getirebilen bireyler olurlar.

2.1.2. Sağlıksız Aile

Sağlıksız aile yapısını incelediğimizde ise tam tersi bir yapı karşımıza çıkmakta. Üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen, sağlıklı bir iletişimin olmadığı ve diğer aile bireyleri ile anlaşamayan, birbirini anlamayan, birbirlerinin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeyen, yüksek egoya sahip bireylerin olduğu bir aile yapısı bizi karşılıyor. (Çamur, 1998).

Sağlıksız ailelerde bireyler önceden belirlenen kararlara göre yaşarlar. Bireylerin kendi istekleri, ilgi alanları ve yetenekleri olduğu görmezden gelinir. Anne baba çocuğu kendi ilgilendiği alanlara yönlendirir. Ayrıca çocuk ne kadar anne babanın istediği şekilde yaşarsa o kadar sevilir. Bu da ilerde çocukta anne babaya, çevreye karşı nefret duygusu olmasına neden olur. Çünkü çocuğa verilen sevgi karşılıksız bir sevgi olmalıdır. Burada ise çıkarlar doğrultusunda şekillenen bir sevgi anlayışı hakimdir (Erdoğan,2017).

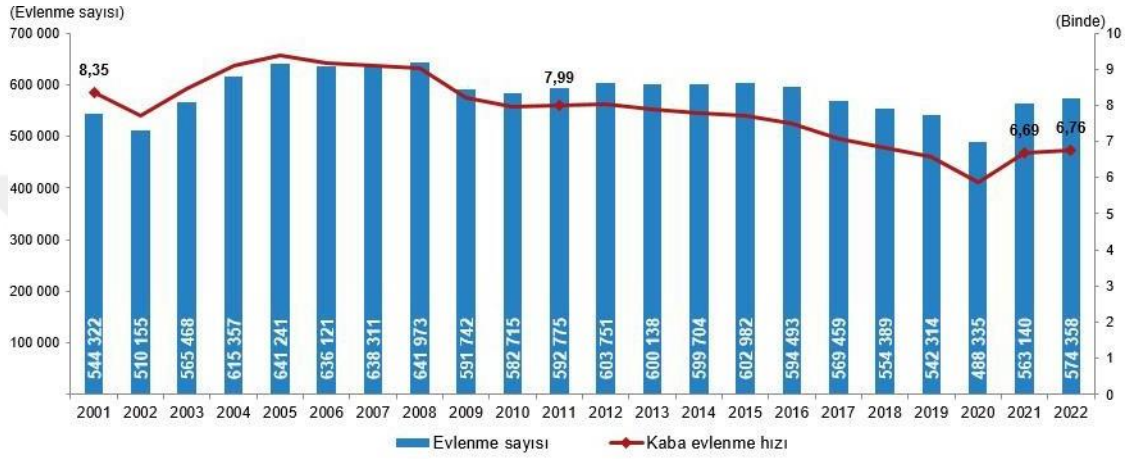
2.2. Boşanma

Tarih boyunca tüm toplumlarda farklı türlerde ve şekillerde karşımıza çıksa da evlilik evrensel bir kavram olarak kabul görür. Evliliği genel olarak tanımlayacak olursak evlilik; kadın ve erkeğin toplumun değer yargılarına uyumlu şekilde bir araya gelerek aile olmasıdır. (Haviland vd., 2017:416).

Çiftler evlendiğinde evliliklerinin ömür boyu veya eşlerden biri ölene dek süreceği düşüncesi ile evlenir ancak bazen eşlerden biri ölünceye kadar da sürmeyebilir. Evliliklerini yürütemeyen çiftler bazı sebeplerle boşanıp evliliklerini bitirdikleri görülmektedir. Aynı evlilik gibi boşanma da tüm toplumlarda olan bir kavramdır (Uru, 2021).

Boşanma, eşler bazı nedenlerle evliliklerini devam ettirmelerinin imkânsız olduğuna karar verdiklerinde evlilik birlikteliklerini bitirirler. Eşler birbirlerini anlamadıklarını, birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamadıklarını fark ettiklerinde evliliklerinin yasal olarak sonlandırılmasına boşanma denir (İlgar 2004 :227).

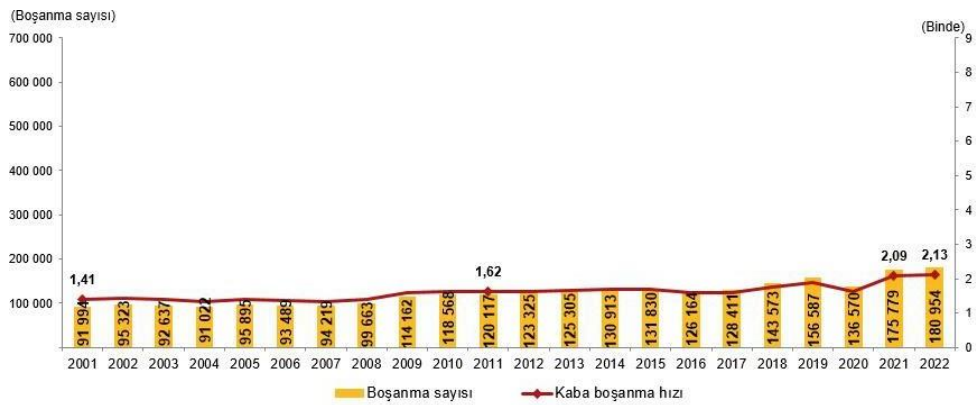
Şekil 2.1: 2001-2022 yılları arası evlenme sayısı ve kaba evlenme sayılarına ilişkin bilgiler

Kaynak TÜİK (2023)

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi 2021 yılında 563.140 kişi evlenirken, 2022 yılında bu sayı 574.358 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuca göre bu iki yıla bakarak kaba evlenme hızının binde 6,76 olduğunu görüyoruz.

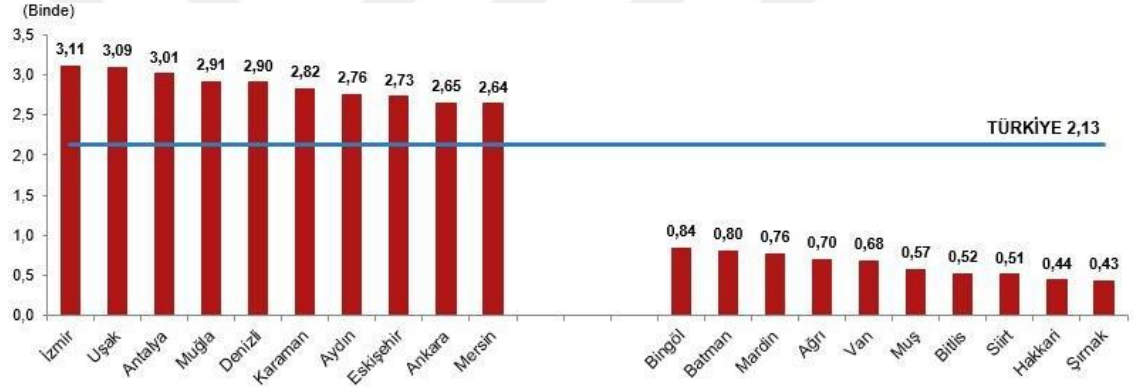
Şekil 2.2: 2001- 2022 yılları arası boşanma sayısı ve kaba boşanma hızı bilgileri

Kaynak TÜİK (2023)

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi 2021 yılında 175.779 kişi boşanırken bu sayı 2022 yılında kaba boşanma hızına göre 2,13 artarak 180.954'e yükselmiştir. 17 Kasım 2019 tarihinde Çin'in Vuhan şehrinde ilk COVID 19 vakasının Tespit edildiği kayıtlara geçmiştir. Çok kısa bir zaman zarfında tüm dünyaya yayılmış ve küresel bir salgın halini almıştır. Hastalığın yayılışını önleme amaçlı pandemi kabul edilip dünyanın birçok yerinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Türkiye istatistik kurumunun verilerini incelediğimizde 2019 senesine kadar boşanma hızında düşüş tespit edilirken, bu tarihten sonra eşlerin evde bir arada daha fazla zaman geçirdiği ve sorunların daha çok su yüzüne çıkması sebebiyle boşanmaların hızının arttığı gözlemlenmektedir (Bayraktar,2022).

Şekil 2.3: 2022 yılı kaba boşanma hızının en yüksek ve en düşük olduğu 10 ilin bilgileri

Kaynak TÜİK (2023)

Yukarıda 2022 yılı kaba boşanma hızının en yüksek ve en düşük olduğu 10 ili gösteren şekli incelediğimizde; kaba boşanma hızının en yüksek olduğu il, binde 3,11 ile İzmir olurken, kaba boşanma hızının en düşük olduğu il ise binde 0,43 ile Şırnak olduğunu görüyoruz.

2.2.1. Boşanmanın Nedenleri

Eşleri boşanmaya iten küçük, büyük birçok neden vardır. Bu etkenlere evlilik süreci boyunca çözüm bulunamaması durumunda, eşler arasında dargınlıklar, hayal kırıklıkları görülür. Bunların zamanla çoğalması durumunda eşler evliliğe yaptıkları yatırımlarını durdururlar. Konu ile ilgili ortaya konan çalışmalara baktığımızda da bu durumda evliliklerin bitirilmekte olduğu sonucunu gözlemliyoruz. En çok karşımıza çıkan nedenler şu şekilde sıralanabilir:

- *Bireylerin evliliğe hazır olmamaları
- *Evlilik öncesi ve evlilik sürecinde birbirlerini yeterince tanıyamamaları
- *Ekonomik, cinsel sorunlar
- *Eşlerden birinin çocuk istememesi, sağlıksal sebeplerden dolayı çocuklarının olmaması
- *Aile içinde ihmal, şiddet, ihanet, sosyo-kültürel farklılıklar
- *Kadının ekonomik özgürlüğünün elinde olması ve statü farkı
- *Evliliğe dışarıdan (akrabalardan) müdahaleler
- *Bağımlılıklar (internet, oyun, sosyal medya, alkol ve madde bağımlılığı)
- *Eşler arası sevgi ve saygının bitmesi
- *Aile zoruyla yapılan evlilikler
- *Akıl hastalığı ve çözüme kavuşmayan psikolojik sorunlar
- * Hayattan beklentilerin değişmesi (Köroğlu, 2013)

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü 2010 yılında boşanma nedenleri üzerine yapmış olduğu bir çalışmada elde edilen verilere bakıldığında sırasıyla (boşanma nedenlerinin oranı yüksekten düşüğe doğru) en çok boşanmaya sebep olan konuları; aldatma ve aldatılma, şiddet ve kötü muamele, ilgisiz ve sorumluluk bilincine aykırı davranma, eşin ailesine saygısızlık ve kumar, içki kullanımı olarak sıralamıştır (TÜİK,2006).

2.2.2. Boşanmanın Ergenler Üzerindeki Etkileri

Yavuzer (2004) boşanmış ailelerin ergenlik sürecindeki çocukları mesleki başarı, sosyal olarak ilişki kurma becerisinde, kendini tanıma, kimliğini ve bazı gelişimsel basamakları sağlıklı geçirmede zorluklar yaşamakta olduğunu ifade etmektedir. Çocuğun hem psikolojik hem de bedensel sağlığının korunması açısından ailenin rolünün çok önemli olduğu düşünülmektedir. Boşanmış ailelerin özellikle ergenlik sürecindeki çocukları bu duruma tepkilerini farklı şekilde gösterir. Bunları özetleyecek olursak; ergen birey boşanma durumunu kabullenmeyebilir. Aile bireylerine karşı öfkeli, agresif tavırlar sergileyebilir. Depresyon belirtileri gösterebilir. Ekonomik

açından maddi durumun kötüleşeceği endişesine kapılabilir. Okul başarısında gerileme, okuldan kaçma ve bazı davranış sorunları sergileyebilir.

Boşanma çocukların hayatlarında birçok değişikliği beraberinde getiren, Çocukların gelişim süreçlerine doğrudan etki eden zorlu bir dönemdir (Öngider,2011).

Boşanma süreci aile bireylerinin yeni bir düzen kurmak zorunda oldukları bir süreç olmakla birlikte bu süreçten en çok etkilenen çocuk olmaktadır. Özellikle çocuğun sosyal çevresi, iletişim şekli ve çevresi ile iletişim kurma sıklığı ile ilgili değişimler gözlemlenmektedir. Boşanma süreci çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemine göre bir takım gelişimsel sorunları da beraberinde getirir. Bazı çocuklarda tuvalet alışkanlığında değişimler görülmektedir. Ebeveynin tutumu bu süreçte çok önem arzettiği düşünülmektedir. Bu süreçte anne baba kendi sorunlarına daha çok odaklanır, çocuğun gelişimi ile ilgili anne baba üzerlerine düşen belli görevleri yerine getirmeye istenmeyen sonuçlarla karşı karşıya kalılabilmektedir (Ulutaş,2019).

Boşanmanın ergenler üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalara baktığımızda; Boşanma nedeni ile oluşan rol değişimleri boşanmış olan ailelerin çocuklarında antisosyal, sinirli, tedirgin edici ve çevresi ile uyumsuz davranışlar görüldüğü tespit edilmiştir. Kısa dönemde öfke krizleri, güvensizlik görülürken uzun dönemde, anksiyete, depresyon hatta intihar vakaları da görülmektedir. Ayrıca okul başarısı açısından baktığımızda boşanmış ailelerin çocuklarının birlikte olan ailelere göre iki kat daha başarısız olduğu tespit edilmiştir.

Kuyucu (1999) anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin uyum sorunlarının karşılaştırılması üzerine yapmış olduğu araştırmasında anne babası boşanmış olan ergenlerin anne babası birlikte olan ergenlere göre nevrotik eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Masten ve Reed (2002)'e göre boşanma aşamasında ve sonrasında çocuğun gelişimi yakından takip edilip, gelişimi için olan sorumluluklar yerine getirilirse, okulda başarılı olması sağlanırsa, sosyalleşmesine katkıda bulunulursa, destek ile psikolojik iyi oluş sağlanırsa, suç sayılan davranışlar sergilemekten uzak durması sağlanırsa, mutlu bir birey olma yolunda ilerler ve çevresindekilerle iyi iletişim kurması başarılırsa, spor aktivitelerine yönelmesi sağlanırsa, Kural ve kaidelere uygun bir yaşam tarzı benimseyebilirse süreçte olumlu faydaları olacağını savunmaktadırlar.

2.3. Sosyal Medya Bağımlılığı

İnsan fıtrati gereği çevresindeki canlılarla iletişim kurmaya ihtiyaç hisseder. İnsan konuşarak iletişim kurmaya çalışan bir varlık olsa da iletişimin farklı yolları da mevcuttur. Sosyal medyayı bu iletişim yollarına örnek olarak verebiliriz. Bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi ile sosyal medya kavramı hayatımızda daha geniş bir yere sahip olmaya başladığı söylenebilir. 2004 senesinde Facebook ile başlayıp, 2006 senesinde Twitter ile devam eden ve Instagram ile zirveyi gören sosyal medya insanların hayatlarında köklü değişimlere neden olmuştur (Bilkay, 2019).

Sosyal medyanın yardımıyla bireyler aktif, dostane, hızlı ve anlık etkileşimde bulunabilirler. Tek taraflı, kontrollü iletişim için medya araçları kullanıldı. Teknolojideki ilerleme, bireylerin aktif içerik oluşturabilecekleri web sitelerinin çoğalmasına yol açmıştır. İlk başta, bu yöntemi kullanan çok fazla insan yoktu. Sosyal medya, kullanıcı tabanındaki hızlı genişlemenin bir sonucu olarak hayatımızda daha büyük bir rol oynamaya başladı (İnanç, 2020).

Sosyal medya günlük hayatımızın büyük bir parçası. Sosyal medya artık hayatımızın her alanına nüfuz ediyor. Sosyalleşmek, eğlenmek, bilgi paylaşmak ve iletişim kurmak, sosyal medyayı kullandığımız çeşitli amaçlardan sadece birkaçıdır. Gerçekte, hayatımızı çeşitli şekillerde basitleştirir. Bununla birlikte, sosyal medya bağımlılığı fikri, sosyal medyada geçirdiğimiz zaman arttıkça şekillenmeye başlıyor. Bağımlılığın biyolojik beyin bozukluğu tartışmasız bir şekilde ele alınmalıdır. Amerikan Psikiyatri Birliği, yayınladığı DSM IV'te bağımlılık için teşhis standartları oluşturdu. Bir davranışın bağımlılık olarak sınıflandırılabilmesi için 12 aylık bir süre içinde, “Tolerans, yoksunluk, tasarlanan süreden daha uzun süre ve tasarlanandan daha fazla kullanım, sürekli tekrar eden başarısız bırakma girişimleri ,maddeyi bulmak ve kullanmak için çok zaman harcamak ,madde yüzünden zarar görülse dahi kullanmaya devam etme, madde kullanımından dolayı kişinin hayatında sosyal, mesleki ve kişisel etkinliklerin azalması ya da durması gibi koşullardan üç veya üçten fazlasının sağlanması gerekmektedir (Tiyekli, 2013).”

Griffiths'e (2013) göre, sosyal medya bağımlısı olanlar duygusal, davranışsal ve bilişsel olarak daha fazla meşgul oluyorlar. Sosyal medyanın uzun süreli kullanımı bazı duygusal değişimlere yol açmıştır. Sosyal medya kullanımı gün geçtikçe daha

fazla zamanınızı alıyor. Aslında, bir kişinin fiziksel ve zihinsel sağlığı, uzun süre sosyal medyadan uzak kaldığında zarar görebilir.

82,4 milyon kişinin yaşadığı ülkemizde, We are Social'ın 2019 yılında Türkiye'de internet ve sosyal medya kullanımı araştırmasının bulgularına göre 59,36 milyon kişinin internet, 52 milyon kişinin de sosyal medya kullandığı tespit edildi. Araştırmaya göre 44 milyon kişi mobil cihazlarında sosyal medyayı kullanıyor. Araştırmaya göre insanlar günde ortalama 7 saat internette vakit geçiriyor, bunun 2 saat 46 dakikası sosyal medyada, 1 saat 15 dakikası müzik dinlemekle, 3 saat 9 dakikası ise televizyon izleyerek geçiriliyor. Sosyal medya kullanımı söz konusu olduğunda YouTube ilk sırada yer almaktadır. Instagram, Facebook, Twitter, Snapchat ve LinkedIn bu sırada. Araştırmaya göre erkekler kadınlardan daha fazla Facebook, Twitter, LinkedIn ve Instagram kullanıyor, ancak Snapchat kadınlar arasında daha popüler. Erkekler arasında sosyal medya kullanımı genellikle daha yüksektir. Sosyal medya kullanıcılarının 1/3'ü 24-35 yaş aralığında (Bayrak, 2020).

2.3.1. Sosyal Medya Uygulamaları

Sosyal medya Kirtiş ve Karahan'a göre (2011) insanların internet aracılığıyla, birbirleri ile çevrimiçi iletişim kurabildikleri aynı zamanda içerik paylaşımı yapabildikleri sosyal ağ siteleri olarak tanımlamaktadırlar.

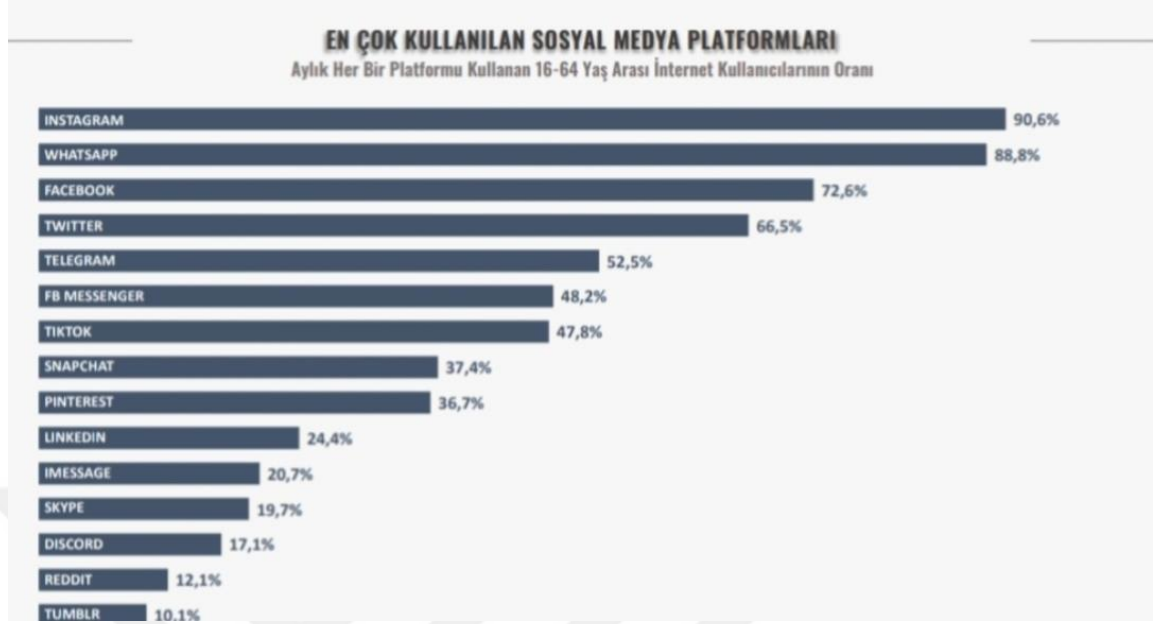
Sosyal medya uygulamalarını genel olarak yedi grup altında toplamak mümkündür. Bunlar; Bloglar, forumlar, kurumsal internet, extranet, hızlı mesaj servisleri, sosyal ağ siteleri ve e-posta 'dır (Onat ve Kılıç, 2008).

Şekil 2.4: Şubat 2023 We Are Social Türkiye sosyal medya uygulamalarında geçirilen sürenin verileri:

Kaynak: <https://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/we-are-social-subat-2023-turkiye-raporu> (Er:10 Mart 2023)

Şekil 2.5: Şubat 2023 We Are Social Türkiye’deki en çok tercih edilen ve kullanılan sosyal medya uygulamaları

Kaynak: <https://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/we-are-social-subat-2023-turkiye-raporu> (Er:10 Mart 2023).

Yukarıdaki şekillere baktığımızda We Are Social şirketinin 2023 yılı Türkiye’nin dijital karnesine göre söyleyebileceğimiz Türkiye’deki sosyal medya uygulamalarından en çok tercih edilen uygulamalar ve kullanım süreleri yer alıyor. Şirketin Türkiye dijital karnesine baktığımızda bu uygulamalara ek olarak Twitter, e-devlet, Trendyol, hepsi burada, Snapchat, Kwai gibi uygulamalarında hatırı sayılır bir kullanıcı sayısı olduğunu görmekteyiz. Ancak tatbiki bu bölümü yazarken bu uygulamaların hepsine yer veremedik (guvenliweb.org.tr, 2023).

2.3.1.1. Facebook

2004 yılında mark Zuckerberg tarafından insanların birbiri ile iletişim kurması, birbirleri ile fotoğraf ve video paylaşımı yapabilecekleri, çevrimiçi bir platform olarak oluşturuldu. Bu uygulama ilk olarak Harvard üniversitesi öğrencilerinin kullandığı sosyal bir ağ olarak kullanıldı. (Gunter, 2009: 5-7).

2006 yılında herkes tarafından kullanılabilir bir hale getirildi. (Levy, 2010: 7-8).

Günümüzde ise en çok kullanılan uygulamalar arasına girdi (Akpınar,2022). We are social (2022) şirketinin son verilerine göre ülkemizde kullanıcı sayısı 2019 yılı itibari ile 43 milyona kadar çıkmıştı ancak şirket hakkında çıkan kişisel verilerin sızdırıldığı iddia edilen bir skandal haber sonrası kullanıcı sayısı geçen yılın verilerine göre 34 milyona kadar geriledi (Yavuz, 2018).

2.3.1.2. Twitter

Twitter ilk olarak Odeo isimli şirket tarafından oluşturulmuş. 2005 yılında Kişilerin içinde bulundukları durumu “podcasting “adı altında bir uygulama olarak piyasaya sürüldü ama beklenen ilgiyi görmemiştir. 2006 yılında fikir babası Jack Dorsey tarafından insanların içinde bulundukları durumlarını belli sayıda karakter kullanma sınırı ile, mesaj olarak paylaşabileceği bir uygulama olarak geliştirildi. Noah Glass’ın tavsiyesi ile uygulamanın adı Twitter oldu. 2011 yılından itibaren Türkçe dil desteği sağlandı.2022 yılında Elon Musk tarafından satın alındı. (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter>).

Twitter son yıllarda adından çokça söz ettiren, üye sayısı her geçen gün artan, özellikle halk ile bir iletişim aracı olarak, kamu kurumları ve şirketler tarafından, hedef kitle ile direk iletişim kurma, onların fikirlerini alma amaçlı kullanılan bir uygulama olmuştur (www.webrazzi.com: 2014).

2.3.1.3. Instagram

Son yılların en fazla rağbet gören sosyal medya uygulamalarından biri de Instagram’dır. Bu uygulama 06.10.2010 tarihinde Kevin Systrom ve Mike Krieger’in yaptığı ve geliştirdiği bir uygulamadır. Uygulamayı 2012 yılında Facebook şirketi kendi bünyesine katmıştır (Patel, 2014).

İnsanların yaşadıkları anılarını ve deneyimlerini fotoğraf ve video yoluyla diğer insanlarla paylaştıkları, iletişim kurdukları bir platformdur. (Sabuncuoğlu ve Gülay, 2016: 108) dergi Ayrıca insanlar bu paylaşımlara beğeni ve yorum yapabilmektedir.

Bu uygulamada kullanıcılar “DM” yoluyla diğer kullanıcılar ile direk iletişim kurabilirler.

Uygulamaya yapılan güncellemeler ile “Hikâye” bölümü vasıtası ile kullanıcılar fotoğraf ve video paylaşımı yapabilmektedir. Instagram bu özelliği ile Snapchat’ tahtından etmeyi başarmıştır. Ayrıca uygulamaya son eklenen yeniliklerle Instagram

hikayelerinin Facebook uygulamasının hikâye bölümünde de paylaşılmasına olanak tanınmıştır (Acar,2018).

2.3.1.4. Tiktok

Tik tok uygulaması 2016 yılında Çinli bir yapay zekâ şirketi tarafından Douyin ismiyle çıkıp sonradan tik tok ismini alan, video paylaşımı yapılabilen, ücretsiz aynı zamanda cep telefonu, bilgisayar ve tableten istenildiği zaman kullanılabilen bir sosyal medya platformudur. Tik tok ilk yapıldığı aşamada 15 saniyelik kısa video çekilebilen bir medya uygulamasıyken zamanla uygulamaya katılan yeniliklerle bu zaman kısıtlaması giderek uzatılmış ve 60 saniye ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca son güncellemelerle kullanıcılar videolarını yüklerken videolarına ses ve görüntü efekti de ekleyip videoları daha da zenginleştirmektedirler. Tik tok uygulamasının dijital karnesine bakıldığında özellikle çocuk ve ergenlik çağındaki bireylerin sayısının azımsanamayacak kadar çok olduğunu görmekteyiz (Mırçık,2022).

Tik tok diğer uygulamalardan farklı olarak “keşfet” özelliği ile hiç uygulamayı kullanan kişinin hiçbir bağı olmayan insanlarla bile etkileşime geçmesini sağlayan bir uygulamadır. Ayrıca bu özellikten hiç takipçisi olmayanlar bile faydalanabilmektedir. (Tolentino, 2019).

2.3.1.5. Youtube

Youtube 15 Şubat 2005 yılında 3 eski PayPal çalışanı Steve Chen, Chad Hurley ve Jawed Karim tarafından kurulan bir platformdur. Youtube kullanıcılar tarafından video izlenebilen ve kendi çektikleri videolarını paylaşabildikleri bir uygulamadır. 2006 yılında Google tarafından satın alındı ve 2006 yılının en hızlı büyüyen ve değer kazanan web sitesi oldu. Youtube platformu ayrıca yaş sınırlamasının olduğu, telif hakkı doğuran ve cinsel içerikli, şiddet içerikli ve suç sayılabilen, uygunsuz içeriklerin paylaşılmasına izin vermeyen bir platformdur. Bununla birlikte küçük çocuklar ebeveyn denetimi ve kısıtlaması ile YouTube kids içeriğinden faydalanabilmektedir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube>).

We are social (2022) verilerine göre günlük aktif kullanıcı sayısı 30 milyona ulaşmıştır.

2.3.2. Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığının Etkileri

Sosyal medya uygulamaları, insana sınır tanımayan bir veri akışı, bazı işler için kolaylıklar sunan, insanın sosyalleşmesine katkı sağlayan, kişinin fiziksel bir çaba harcamadan bilgisayar veya telefon başından alışveriş yapmasına olanak tanıyan, iş olanakları ile kazanç elde etmesini sağlayan aktif, çevrimiçi yeni medya araçları olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikleri ile bireyler günlerinin büyük bir kısmını sosyal medyada geçirmektedirler. Kullanıcılar günlük rutinlerinde yaptıkları birçok şeyi artık bu uygulamalar üzerinden gerçekleştirmektedirler (Altun, 2022).

Sosyal medya ortamı daha kimliğini kazanamamış, değer görme ihtiyacı hisseden, ergen birey için özellikle yargılanmanın olmadığı, kendini daha özgür hissedebildiği bir ortam olduğu için ergenler tarafından çokça tercih edilmektedir. Ergen birey sosyal medyada aslında birçoğu gerçek olmayan, mükemmel hayatları gördükçe etkilenmektedir. Bu durumun ergen bireyde kendi yaşamından uzaklaşma isteği ve sorumsuzluk duygusunun hâkim olmasına sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Ergen bireyde görülen bu gereğinden fazla sosyal medya kullanımı aile ilişkilerine de zarar vermektedir. Çünkü aile ergen bireyi uyardıkça çocuk aileden uzaklaşmaya başlayacak, sosyal medyada daha fazla vakit geçirecektir. Bu da sosyal medya bağımlılığını beraberinde getirecektir (Çömlekçi ve Başol, 2019).

Kıran ve ark (2020) yapmış oldukları çalışmada insanlarda sosyal medya bağımlılığı artınca yaşam doyumunun azaldığı sonucuna varmıştır. Ayrıca insanın sosyalleşmek için sosyal medyayı tercih ettiği ama bunun sağlıklı bir iletişim yolu olmadığı düşünülmektedir.

Cuma (2020) Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı, Ruhsal Sorunlar ve Sosyal Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi üzerine 7,8,9,10,11ve 12. Sınıf öğrencilerinden oluşan 400 ergen birey ile yaptığı araştırmasında, ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeyinde artış oldukça, psikolojik sorunların da arttığı sonucuna varmıştır.

2.4. Denetim Odağı

Psikolojide denetim kavramı içerisinde birden fazla kavram ortaya atılmış ve sayısız araştırmaya konu olmuştur. Bu kavramlardan biri de denetim odağı olarak bilinmektedir. Denetim odağı, ilk olarak 1966'da Rotter tarafından tanımlandığı şekliyle; Bireyin kendisini etkileyen iyi ya da kötü olayları yetenekleri, karakteri, kaderi ya da diğer güçlü kişiler gibi değişkenlere yükleme eğilimi olarak görülmektedir. Kendilerini etkileyen olayların çoğunlukla kendi kontrolleri altında olduğuna inanan kişiler; Hayatlarının genellikle kendi dışındaki güçler tarafından kontrol edildiğine inanan insanlar dışa dönük olarak tanımlanmaktadırlar.

Denetim odağı her zaman bireyin çevresinde olup bitenlere ilişkin algısıyla ilgili olduğu bilinmektedir. İnsanların kendilerini içinde buldukları durumlar üzerinde ne kadar kontrol sahibi oldukları konusunda farklı fikirleri vardır. İç kontrol, kişinin yaşamı boyunca bulunabilen kişisel kontrolü ifade ederken, dış kontrol; Şans, diğer insanlar, Tanrı, kader vb. değişkenlerin deneyim üzerinde etkisini ifade eder. İçsel denetim odağına sahip kişilerde, davranışlarının deneyimlerinden etkili olduğuna dair inanç ve beklentiler hakimdir (Wong-McDonald ve Gorsuch, 2004).

Başka bir kaynak, denetim odağını, kişinin kendisini etkileyen iyi veya kötü olayları içsel faktörler, yeteneklerinin, karakterinin veya davranışlarının sonucu ve dış faktörleri iş olarak algılama eğilimi olarak tanımlar (Phares, 1976).

Denetim odağı, sosyal öğrenme kuramı ile ilişkilidir ve kişinin davranışlarının sonucunda ne olacağına ilişkin geliştirdiği beklentileri yansıtmaktadır (Aksoy ve Mağden, 1994). Olayları kaderin, şansın ya da başkalarının kontrolü altında algılama eğiliminde olan kişiler, dışarıdan kontrol edilen kişiler olarak adlandırılmaktadır (Sungur, 1992). Dışsal denetim odağına sahip birey, olumlu ya da olumsuz olayları kendi denetimi dışında algılar (Rotter, 1975).

Leone ve Burn (2000) ise denetim odağını, insanların davranışlarının sonuçları için üstlendikleri sorumluluk düzeyini ölçen bir yapı olarak tanımladıkları bilinmektedir (Haye vd., 2003). Rotter'e (1975) göre içsel denetim odağı, bireyin kendi davranışlarının bir fonksiyonu olarak olumlu ya da olumsuz olayları algılaması olarak görülmektedir.

Bir kişinin başına gelen veya gelebilecek olumlu olaylar ödül, olumsuz olaylar ise ceza olarak ayırt edilirse iki eğilim ortaya çıkar. Bu yaklaşımlardan ilkinin incelediğimizde,

ödül ve cezaların bireyin dışındaki güçler tarafından yönetildiğini ve kontrol edildiğini görmek mümkündür. Ayrıca, kişisel çabanın ödül almada veya cezadan kaçınmada etkili olmadığı yönünde bir beklenti vardır. İkinci eğilime bakacak olursak, ödül ve cezaların büyük ölçüde bireysel çalışma olduğu ve davranışlarının ortaya çıkmasında etken olduğu beklentisini görebilmek mümkündür. Tüm bu yaklaşımlara denetim odağı denir (Dönmez, 1983).

2.4.1. İç Denetim Odağı

İç denetim odağına sahip kişiler pekiştirmenin kişisel çabalara bağlı olduğuna inanan, yaşadıkları olayların neticelerini, karşılaştıkları zorlukları, sorumlulukları kendi üzerlerine alma eğilimine sahip kişilerdir (Benson, 2007). Davranışlarının bilincinde olan ve sorumluluğu üstlenen kişinin tepkileri de ona göre şekillenmektedir (Çınar, 2020). Bu kişiler geleceklerini kendileri kontrol edebilen, özgüvenli, kararlı ve hayatını kendi iradesinde yönetebilen kişilerdir (Şenel ve diğerleri, 2019). İç denetim odağına sahip kişilerin kendilik algıları da yüksektir. Akademik performans ve iş yaşamı gibi durumlar da sonradan gelişerek iç denetim odağını güçlendirebilmektedir. Kişilerarası ilişkilerde ve sosyal becerilerde dış denetim odağına sahip kişilere oranla daha etkili oldukları da belirtilmektedir. İç denetime sahip kişiler pekiştiricileri kendi kontrolleri altına alabilmektedir (Çınar, 2020). Findley ve Cooper'ın (1983) yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre iç denetimli kişilerin akademik başarıları daha yüksek bulunmuştur.

Çeşitli alan çalışmaları iç denetim odağına sahip kişilerin daha az stresli, baş etme becerileri gelişmiş ve içsel motivasyonu daha yüksek kişiler olduğunu ortaya koymuştur. Son 20 yılda denetim odağı üzerine yapılan araştırmalar sonucunda iç denetimli bireylerde genel birtakım özellikler gözlenmiştir (Öztep, 2010).

İç Denetimli Kişilerin Genel Özellikleri:

- Daha entelektüeldirler ve akademik alanda daha başarılıdır.
- Güvenli ve bağımsızdır.
- Benlik algıları olumludur.
- Daha girişken ve aktiftir.
- Daha objektiftirler ve uyumludur.

- Daha az savunma mekanizması kullanırlar.
- İletişim kurmada daha başarılıdırlar (Öztep, 2010).

2.4.2. Dış Denetim Odağı

Dış denetim odağına sahip kişiler pekiştirmenin dış kaynaklara bağlı olduğuna inanan, yaşadıkları durumları, olayları, başarısızlıkları dışarıya atfederek şans, talih, kader gibi durumlara bağlayan kişilerdir (Benson, 2007). Davranışların sonuçlarının kendi kontrollerinde olmadığı inancına sahiptirler. Yapılan araştırmalar dış denetim odağına sahip kişilerin savunma mekanizmalarını daha çok kullandıklarını, daha saldırgan olduklarını, çevreyle iletişimlerinin daha zayıf olduğu ve kendilerine ve çevrelerine daha az güven duyduklarını bildirmektedir (İhtiyaroğlu ve Demir, 2015).

Denetim odağı üzerinde yapılan araştırmalarda ruhsal hastalıklar ve denetim odağı arasında da bir ilişki bulunmuştur. Buna göre dış denetim odağına sahip kişilerin daha depresif ve daha stresli kişiler olduğu belirtilmektedir (Shojaee ve French, 2014). Aynı zamanda bu kişiler düşük benlik algısına sahip, kaygılı, yetersiz, kuşkucu, özsaygısı daha düşük ve çaresizlik duyguları yaşamaya daha meyilli kimseler olarak tanımlanmaktadır (Çınar, 2020). Budak (2000) dış denetimin normalde ruh sağlığının korunması açısından önemi olsa da depresyon gibi bazı hastalıklarda yaşanan çaresizlik duygusunu daha çok arttırdığından söz etmiştir (Akt. Aslan, 2006). Dış denetim odağına sahip kişilerle psikopatoloji arasında da pozitif bir ilişki vardır (Dağ, 1991). Cromwell ve diğerleri (1961) yapmış oldukları klinik araştırma da şizofreni ile dış denetim odağı arasında pozitif bir ilişki olduğunu bildirmişlerdir. Aytan (2010), yapmış olduğu araştırmada OKB'li kişilerin dış denetim odakları OKB tanısı almamış kişilere oranla daha fazla bulunmuştur.

Dış denetimli kişiler yaşadıkları durumların sorumluluğunu alma eğiliminde olmadığı için yaşadıkları şeyleri şansa, kadere bağlarlar. İstedikleri bir şey olmuyorsa şans onlardan yana değildir, eğer bir başkası istediği bir şeyi elde edebilmişse bu şanslı oldukları içindir. Dış denetimli kişiler kendilerine dışarıdan hükmeden bir güç olduğunu düşünürler ve onlara göre hayatlarının kontrolü kendi ellerinde değildir (Öztep, 2010).

Dış Denetimli Kişilerin Genel Özellikleri:

- Kendileri dışında bir gücün onları yönlendirdiğini düşünürler.
- Daha az beklentiye sahiptirler.
- Kaygı düzeyleri daha fazladır.
- Kuşku duyma eğilimleri daha fazladır.
- Daha depresif ve saldırgan bir ruh hali içindedirler.
- Daha fazla savunma mekanizması kullanırlar.
- Kimlikleriyle ilgili kargaşa, belirsizlik yaşarlar (Öztep, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve denetim odaklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesini amaçlayan bir çalışmadır. Araştırmada nicel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. “İlişkisel tarama modeli, değişkenlerin ilişkisini temel alarak, değişkenler arasındaki etkileşimin belirlenmesinde kullanılan bir araştırma modelidir (Şimşek, 2012:93).”

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul Ataşehir ilçesinde devlet okullarında 8,9, 10 ve 11. Sınıfta öğrenim gören öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın bu grup üzerinde yapılmasının nedeni, ergenliğin en yoğun yaşandığı dönemin bu dönem olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın uygulanacağı katılımcıların seçiminde İstanbul Ataşehir ilçesinde öğrenim gören, anne babası birlikte ve ayrı olan 8, 9,10 ve 11. Sınıf öğrencilerinden gönüllülük esas alınarak, gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada bu örnekleme yöntemi kullanılarak 400 öğrenciye ulaşmak hedeflenmiş, 198 kız,174 erkek olmak üzere 372 öğrenciye ulaşılmıştır.

Tablo 2.1: Örneklem grubuna ilişkin demografik özellikler

Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet	Kadın	198
	Erkek	174
	Toplam	372

Sınıf Düzeyi	8.Sınıf	42	11.3
	9.Sınıf	119	32.0
	10.Sınıf	87	23.4
	11.Sınıf	124	33.3
	Toplam	372	100

Anne ve Baba Beraberlik Durumu	Evli ve Beraber Yaşıyorlar	269	72.3
	Evli ve Ayrı Yaşıyorlar	103	27.7
	Toplam	372	100

Anne Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	156	41.9
	Ortaokul Mezunu	78	21.0
	Lise Mezunu	111	29.8
	Üniversite Mezunu	27	7.3
	Toplam	372	100

Baba Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	106	28.5
	Ortaokul Mezunu	87	23.4
	Lise Mezunu	138	37.1
	Üniversite Mezunu	41	11.0
	Toplam	372	100

Anne Çalışma Durumu	Evet Çalışıyor	154	41.4
	Hayır Çalışmıyor	218	58.6
	Toplam	372	100
Baba Çalışma Durumu	Evet Çalışıyor	343	92.2
	Hayır Çalışmıyor	29	7.8
	Toplam	372	100
Kardeş Sayısı	Tek Çocuğum	35	9.4
	1 Kardeşim Var	130	34.9
	2 Kardeşim Var	102	27.4
	3 ve Daha Fazla Kardeşim Var	105	28.3
	Toplam	372	100
Doğum Sırası	Birinci Sıra	151	40.6
	İkinci Sıra	119	32.0
	Üçüncü Sıra	102	27.4
	Toplam	372	100

Tablo 1.1’de katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmiştir. Bu araştırmada 198’i kadın (%53,2) ve 174’ü erkek (%46,8) olmak üzere toplam 372 katılımcı yer almaktadır. Araştırma verileri toplandığı dönemde katılımcıların 42’si sekizinci sınıf

(%11,3), 119'u dokuzuncu sınıf (%32), 87'si onuncu sınıf (%23,4) ve 124'ü on birinci sınıf (%33,3) öğrencisidir. Katılımcıların 269'unun anne ve babası evli olup beraber yaşarken (%72,3), 103'ünün anne ve babası evli olmasına rağmen ayrı yaşamaktadır (%27,7). Katılımcıların ebeveynlerinin eğitim durumu incelendiğinde, anne eğitim durumu açısından çoğunluğun ilkokul mezunu olduğu saptanmıştır (n = 156, %41,9). Baba eğitim durumu açısından ise çoğunluğun lise mezunu olduğu belirlenmiştir (n = 138, %37,1). Katılımcıların annelerinin 154'ü çalışmakta (%41,4) ve 218'i çalışmamaktadır (%58,6). Babaların ise 343'ü çalışmakta (%92,2) ve 29'u çalışmamaktadır (%7,8). Katılımcılardan kardeş sayısı ve doğum sırası açısından da bilgiler toplanmıştır. Katılımcıların 35'i tek çocuk (%9,4), 130'u bir kardeş sahibi (%34,9), 102'si iki kardeş sahibi (%27,4) ve 105'i üç ve üstü kardeş sahibi (%28,3) olduğunu bildirmiştir. Doğum sırası açısından ise 151 katılımcı ailesinde birinci çocuk olduğunu (%40,6), 119 katılımcı ailesinde ortanca (ikinci) çocuk olduğunu (%32,0) ve 102 katılımcı ailesinde üçüncü çocuk olduğunu (%27,4) ifade etmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve denetim odaklarının karşılaştırılmasında Canpolat, Ekşi ve Özgenel (2019) tarafından geliştirilen “Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık ölçeği” ve deneklerin denetim odaklarının iç denetimli mi yoksa dıştan denetimli mi olduğunu saptamak için Öngen (2003) tarafından geliştirilen Denetim Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde; Pearson Korelasyon ve fark testleri, ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanıldı.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerine ulaşmak için “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Form 9 sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin cinsiyet, okul öğrenim düzeyi, anne ve babalarının birliktelik durumları, anne ve babalarının eğitim düzeyleri ve anne-babalarının herhangi bir işte çalışma durumları, mevcut kardeş sayıları, kardeşler arası doğum sıraları değişkenlerinin yer aldığı sorulardan oluşan bir anket formudur.

3.3.2. Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği (ESMBÖ)

Çalışmamızda katılımcı grubu oluşturan ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini ölçmek için Canpolat, Ekşi ve Özgenel (2019) tarafından geliştirilen “Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılık ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipi bir ölçek olup 1-hiçbir zaman, 2-nadiren, 3-bazen, 4-çoğunlukla, 5-her zaman olarak belirlenmiştir. Ölçekte alınabilen en yüksek puan 45 olurken alınan puan yükseldikçe öğrencilerin bağımlılık düzeyleri o kadar artmaktadır. Ölçek 9 Maddeden oluşmaktadır. Ölçek ulaşmak istediğimiz hedef kitle için uygun bir ölçektir. Yapılan analizlerde ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.904 olarak belirlenmiştir. Ölçek bu haliyle güvenilir bir ölçektir.

3.3.3. Denetim Odağı Ölçeği

Bu araştırmada araştırmanın yapılacağı deneklerin denetim odaklarının iç denetimli mi yoksa dıştan denetimli mi olduğunu saptamak için Öngen (2003) tarafından geliştirilen Denetim Odağı Ölçeği tercih edilmiştir. Bu ölçek 4’lü likert tipi bir ölçek olarak geliştirilmiş olup, “kesinlikle katılıyorum (1), katılıyorum (2), katılmıyorum (3), kesinlikle katılmıyorum” (4) olarak belirlenmiştir. Ölçek 40 maddeden oluşmaktadır. Madde 2,7,9,11,13,17,19,21,23,25,27,29,33,34,37,39 olarak tersten puanlanmaktadır. Çalışmada alınan minimum değer 30’dur. Ölçek uygulanırken her bir maddeden alınan puanın yüksek olması, denneğin iç denetimli olduğunu, puanın düşük olması ise denneğin dış denetimli bir birey olduğu sonucunu gösterir.

3.4. Verilerin Toplanması

Anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerde sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odaklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlı kişisel bilgi formu ve ölçekler, “Sabahattin Zaim Üniversitesi 21.07.2020 tarihli etik kurulu “kararı ile ortaokul ve lisede öğrenim gören 8,9,10,11. Sınıf öğrencilerine, veli ve okul yönetiminin izni ile araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçeklerin kullanım izinleri ekte yer almaktadır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için Pearson Korelasyon ve fark testleri kullanılmıştır. İlk olarak, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile denetim odakları arasında oluşan ilişkiyi ortaya koymak için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Ulaşılan bulgular, sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($p<0.05$). Bu ilişki, anne-babası ayrı olan ergenler arasında daha güçlü bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Ardından, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri arasında farklılık tespiti için fark testi (t-testi) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, anne-babası ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin anne-babası birlikte olan ergenlere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur ($p<0.05$).

Tablo 3.1. Değişkenlere ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri

Değişkenler	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
1. İç-Dış Denetim Odağı	82.03	0.52	-0.271	-0.240
2. Aile İlişkileri İçin Denetim Odağı	23.02	0.26	-0.446	-0.357
3. Başarı İçin Denetim Odağı	22.92	0.24	-0.453	0.035
4. Akran İlişkileri İçin Denetim Odağı	19.60	0.17	-0.240	-0.114
5. Batıl İnanç İçin Denetim Odağı	5.73	0.10	-0.516	-0.603
6. Kader İçin Denetim Odağı	10.80	0.16	-0.156	-0.601
7. Sosyal Medya Bağımlılığı	20.33	0.40	0.674	-0.138

Tablo 3.1’de iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının çarpıklık ve basıklık katsayıları değerlendirildiğinde -1 ile +1 değerleri arasında yer aldığı görülmektedir. Bu sebeple, ele aldığımız değişkenler Tabachnick ve Fidell’in (2013) kriterleri doğrultusunda normallik varsayımını sağlamaktadır

Sonuç olarak, verilerin analizi, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odakları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu ve anne-babası ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, anne-babası ayrı olan ergenlerin sosyal medya kullanımının yönetimi ve denetimi konusunda özel önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde yapılan analizle sonucunda elde edilen bulgular ve onların analizlerinden elde edilen verilerin yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Alt Amaçlarına ilişkin bulgular

4.1.1. Cinsiyet Değişkenine Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t test analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre *t* testi sonuçları

	Grup	N	$\bar{x}$	Ss	Sh _k	<i>t</i> Testi		Ortalama Farkı
						<i>t</i>	<i>p</i>	
Aile ilişkileri için denetim odağı	Kadın	198	22.74	5.22	0.37	-	.253	
	Erkek	174	23.34	4.67	0.35	1.145		
Başarı için denetim odağı	Kadın	198	23.30	4.35	0.31	1.703	.089	
	Erkek	174	22.49	4.75	0.36			
Akran ilişkileri için denetim odağı	Kadın	198	19.26	3.05	0.22	-	.037	0.71*
	Erkek	174	19.98	3.54	0.27	2.088		
Batıl inanç için denetim odağı	Kadın	198	5.35	2.06	0.15	-	.000	0.80*
	Erkek	174	6.15	1.47	0.11	4.226		
	Kadın	198	10.42	3.06	0.22		.010	0.81*

Kader için denetim odağı	Erkek	174	11.24	2.94	0.22	-	2.597	
İç-Dış Denetim Odağı	Kadın	198	81.08	10.00	0.71	-	.049	2.03*
	Erkek	174	83.11	9.77	0.74	1.978		
Sosyal Medya Bağımlılığı	Kadın	198	21.88	7.73	0.55		4.284	.000 3.32*
	Erkek	174	18.56	7.11	0.54			

* $p < .05$

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı toplamının [$t_{(370)} = -1.978$; $p < .05$], akran ilişkileri için denetim odağı alt boyutunun [$t_{(370)} = -2.088$; $p < .05$], batıl inanç için denetim odağı alt boyutunun [$t_{(370)} = -4.226$; $p < .05$] ve kader için denetim odağı alt boyutunun [$t_{(370)} = -2.597$; $p < .05$] kadın ve erkeklere göre anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca sosyal medya bağımlılığının da kadın ve erkeklere göre anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir [$t_{(370)} = 4.284$; $p < .05$]. Bu fark iç-dış denetim odağında 2.03, akranlar arası ilişkiler için denetim odağında 0.71, batıl inançlar için denetim odağında 0.80 ve kader için ele alınan denetim odağında 0,81 puan erkeklerin lehinedir. Sadece sosyal medya bağımlılığında fark kadınların lehine 3.32 puandır. Yapılan analizler doğrultusunda elde edilen sonuçlar Tablo 4.1’de açıklanmıştır.

4.1.2. Anne Çalışma Durumuna Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının anne çalışma durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t test analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.2 Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının anne çalışma durumuna göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	Ss	Sh _k	t Testi
------	---	-----------	----	-----------------	---------

							<i>t</i>	<i>p</i>	Ortalama Farkı
Aile ilişkileri için denetim odağı		Çalışıyor	154	22.39	4.93	0.40	-	2.078	.038
		Çalışmıyor	218	23.47	4.96	0.34			
Başarı için denetim odağı		Çalışıyor	154	22.68	4.57	0.37	-	0.878	.381
		Çalışmıyor	218	23.10	4.55	0.31			
Akran ilişkileri için denetim odağı		Çalışıyor	154	19.47	3.38	0.27	-	0.601	.548
		Çalışmıyor	218	19.68	3.26	0.22			
Batıl inanç için denetim odağı		Çalışıyor	154	5.66	1.87	0.15	-	0.612	.541
		Çalışmıyor	218	5.78	1.84	0.12			
Kader için denetim odağı		Çalışıyor	154	10.75	3.16	0.25	-	0.305	.761
		Çalışmıyor	218	10.84	2.94	0.20			
İç-Dış Denetim Odağı		Çalışıyor	154	80.90	10.06	0.81	-	1.851	.065
		Çalışmıyor	218	82.83	9.79	0.66			
Sosyal Medya Bağımlılığı		Çalışıyor	154	19.88	7.57	0.61	-	0.946	.345
		Çalışmıyor	218	20.64	7.66	0.52			

* $p < .05$

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde sadece İç-Dış Denetim Odağı alt boyutlarından aile ilişkileri için denetim odağı alt boyutunun [$t_{(370)} = -2.078$; $p < .05$] annenin çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Bu anlamlı fark çalışmayan annelerin lehine 1.08 puandır. Analiz sonuçları Tablo 4.2’de sunulmuştur.

4.1.3. Baba Çalışma Durumuna Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının baba çalışma durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.3. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının baba çalışma durumuna göre t testi sonuçları

							t Testi		
		Grup	N	$\bar{x}$	Ss	Sh _k	t	p	Ortalama Farkı
Aile ilişkileri için denetim odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	23.02	4.97	0.27	-	.960	0.050
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	23.07	5.11	0.95	0.050		
Başarı için denetim odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	22.89	4.60	0.25	-	.633	0.478
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	23.31	3.97	0.74	0.478		
Akran ilişkileri için denetim odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	19.65	3.34	0.18	1.129	.259	
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	18.93	2.88	0.53			
Batıl inanç için denetim odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	5.70	1.89	0.10	-	.300	1.039
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	6.07	1.36	0.25	1.039		
Kader için denetim odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	10.90	3.05	0.16	2.072	.039	1.21*
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	9.69	2.51	0.47			
İç-Dış Denetim Odağı	Çalışıyor	Çalışıyor	343	82.12	10.10	0.55	0.618	.537	
	Çalışmıyor	Çalışmıyor	29	80.93	7.73	1.43			

Sosyal Medya	Çalışıyor	343	20.53	7.76	0.42		
Bağımlılığı	Çalışmıyor	29	17.97	5.32	0.99	1.743	.082

* $p < .05$

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde sadece İç-Dış Denetim Odağı alt boyutlarından kader için için denetim odağı alt boyutunun [$t_{(370)} = 2.072$; $p < .05$] babanın çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Bu anlamlı fark çalışan babalar lehine 1.21 puandır. Analiz sonuçları Tablo 4.3'te sunulmuştur.

4.1.4. Sınıf Düzeyi Değişkenine Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.4. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	P
Aile ilişkileri için denetim odağı	8.Sınıf	42	22.05	4.91	G. Arası	110.140	3	36.713	1.491	.217
	9.Sınıf	119	23.07	4.83	G. İçi	9062.642	368	24.627		
	10.Sınıf	87	23.85	5.12	Toplam	9172.782	371			
	11.Sınıf	124	22.73	4.99						
Başarı için denetim odağı	8.Sınıf	42	22.95	3.80	G. Arası	92.051	3	30.684	1.485	.218
	9.Sınıf	119	23.18	4.66	G. İçi	7602.688	368	20.659		

	10.Sınıf	87	23.51	4.68	Toplam	7694.739	371			
	11.Sınıf	124	22.26	4.57						
Akran ilişkileri için denetim odağı	8.Sınıf	42	18.52	3.68	G. Arası	70.688	3	23.563	2.175	.091
	9.Sınıf	119	19.49	2.99	G. İçi	3986.828	368	10.834		
	10.Sınıf	87	19.69	3.28	Toplam	4057.516	371			
	11.Sınıf	124	20.00	3.43						
Batıl inanç için denetim odağı	8.Sınıf	42	5.60	1.98	G. Arası	1.031	3	0.344	0.099	.960
	9.Sınıf	119	5.71	1.79	G. İçi	1273.002	368	3.459		
	10.Sınıf	87	5.74	1.95	Toplam	1274.032	371			
	11.Sınıf	124	5.77	1.83						
Kader için denetim odağı	8.Sınıf	42	10.33	0.48	G. Arası	42.082	3	14.027	1.535	.205
	9.Sınıf	119	10.71	0.26	G. İçi	3362.593	368	9.137		
	10.Sınıf	87	10.52	0.35	Toplam	3404.675	371			
	11.Sınıf	124	11.25	0.27						
İç-Dış Denetim Odağı	8.Sınıf	42	79.05	1.67	G. Arası	515.662	3	171.887	1.752	.156
	9.Sınıf	119	82.16	0.84	G. İçi	36098.069	368	98.903		
	10.Sınıf	87	83.30	1.10	Toplam	36613.731	371			
	11.Sınıf	124	82.02	0.90						
	8.Sınıf	42	21.17	1.31	G. Arası	120.908	3	40.303	0.692	.557

Sosyal	9.Sınıf	119	20.68	0.74	G. İçi	21423.081	368	58.215
Medya	10.Sınıf	87	19.39	0.76	Toplam	21543.989	371	
Bağımlılığı	11.Sınıf	124	20.36	0.65				

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Yapılan analiz doğrultusunda toplanan bulgular Tablo 4.4'te açıklanmıştır.

4.1.5. Aile Beraberliği Değişkenine Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının aile beraberliği açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir

Tablo 4.5. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının aile beraberliği açısından karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	P
Aile ilişkileri için denetim odağı	Evli ve berabe	26	23.0	5.08	G. Arası	0.754	1	0.754	0.03	.86
	r	9	5							
	yaşıyor									
Evli ve ayrı yaşıyor	Evli ve	10	22.9	4.70	G. İçi	9172.029	37	24.789		
	ayrı	3	5							
	yaşıyor									
Başarı için denetim odağı	Evli ve berabe	26	22.9	4.70	G. Arası	0.118	1	.118	0.00	.94
	r	9	3							
	yaşıyor									
					Topla	9172.782	37			
					m		1			

	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	22.9 2	4.18	G. İçi	7694.621	37 0	20.796		
					Topla m	7694.739	37 1			
Akran ilişkileri için denetim odağı	Evli ve berabe r yaşıyor	26 9	19.4 9	3.37	G. Arası	11.710	1	11.710	1.07 1	.30 1
	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	19.8 8	3.13	G. İçi	4045.806	37 0	10.935		
					Topla m	4057.516	37 1			
Batıl inanç için denetim odağı	Evli ve berabe r yaşıyor	26 9	5.77	1.85	G. Arası	2.185	1	2.185	0.63 6	.42 6
	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	5.60	1.87	G. İçi	1271.847	37 0	3.437		
					Topla m	1274.031	37 1			
Kader için denetim odağı	Evli ve berabe r yaşıyor	26 9	10.7 5	3.08	G. Arası	2.712	1	2.712	0.29 5	.58 7
	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	10.9 4	2.90	G. İçi	3401.963	37 0	9.194		
					Topla m	3404.675	37 1			

İç-Dış Denetim Odağı	Evli ve berabe r yaşıyor	26 9	81.9 5	10.2 9	G. Arası	5.495	1	5.495	0.05 6	.81 4
	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	82.2 2	8.97	G. İçi	36608.23 6	37 0	98.941		
	Topla m					36613.73 1	37 1			
Sosyal Medya Bağımlılığ ı	Evli ve berabe r yaşıyor	26 9	20.7 6	7.84	G. Arası	179.977	1	179.97 7	3.11 7	.07 8
	Evli ve ayrı yaşıyor	10 3	19.2 0	6.94	G. İçi	21364.01 2	37 0	57.741		
	Topla m					21543.98 9	37 1			

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının aile beraberliği açısından anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı saptanmıştır. Analiz sonucunda toplanan bulgular Tablo 4.5'te açıklanmıştır.

4.1.6. Anne Eğitim Durumuna Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	P
Aile ilişkileri için denetim odağı	İlkokul	15 6	22.9 3	5.00	G. Arası	53.834	3	17.945	0.72 4	.538
	Ortaokul	78	23.5 3	4.81	G. İçi	9118.94 8	36 8	24.780		
	Lise	11 1	23.0 7	5.13	Toplam	9172.78 2	37 1			
	Üniversite	27	21.9 3	4.69						
Başarı için denetim odağı	İlkokul	15 6	23.1 2	4.43	G. Arası	57.216	3	19.072	0.91 9	.432
	Ortaokul	78	22.9 0	4.47	G. İçi	7637.52 3	36 8	20.754		
	Lise	11 1	22.9 9	4.78	Toplam	7694.73 9	37 1			
	Üniversite	27	21.5 6	4.55						
Akran ilişkileri için denetim odağı	İlkokul	15 6	19.5 6	3.38	G. Arası	16.941	3	5.647	0.51 4	.673
	Ortaokul	78	19.2 0	3.05	G. İçi	4040.57 5	36 8	10.980		
	Lise	11 1	19.4 5	3.30	Toplam	4057.51 6	37 1			

	Üniversi te	27	19.3 0	3.69						
	İlkokul	15 6	5.90	1.78	G. Arası	24.596	3	8.199	2.41 5	.066
Batıl inanç için denetim odağı	Ortaokul	78	5.67	1.69	G. İçi	1249.43 6	36 8	3.395		
	Lise	11 1	5.40	2.04	Toplam	1274.03 2	37 1			
	Üniversi te	27	6.26	1.77						
	İlkokul	15 6	11.0 5	3.02	G. Arası	35.917	3	11.972	1.30 8	.272
Kader için denetim odağı	Ortaokul	78	10.9 2	3.25	G. İçi	36327.7 19	36 8	9.154		
	Lise	11 1	10.3 3	2.88	Toplam	36613.7 31	37 1			
	Üniversi te	27	10.9 6	2.94						
	İlkokul	15 6	82.4 7	9.59	G. Arası	286.012	3	95.337	0.96 6	.409
İç-Dış Denetim Odağı	Ortaokul	78	82.9 7	10.5 0	G. İçi	36327.7 19	36 8	98.717		
	Lise	11 1	81.2 3	10.2 3	Toplam	36613.7 31	37 1			
	Üniversi te	27	79.9 6	8.92						

	İlkokul	15 6	19.8 8	7.10	G. Arası	309.960	3	103.32 0	1.79 1	.149
Sosyal Medya Bağımlılı ğı	Ortaokul	78	19.9 0	7.76	G. İçi	21234.0 29	36 8	57.701		
	Lise	11 1	21.6 5	8.02	Toplam	21543.9 89	37 1			
	Üniversi te	27	18.7 0	7.62						

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının anne eğitim durumu değişkenine ilişkin aralarında anlamlı seviyede bir farklılık oluşturmadığı ortaya konmuştur. Ortaya çıkan verilerin sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 4.6 'da sunulmuştur.

4.1.7. Baba Eğitim Durumuna Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.7. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	p
Aile ilişkileri için	İlkokul	10	23.5	4.88	G. Arası	70.185	3	23.395	0.94	.41
		6	8						6	9
	Ortaokul	87	22.3	4.87	G. İçi	9102.59	36	24.735		
			8			7	8			

denetim odağı	Lise	13 8	23.0 7	5.14	Topla m	9172.78 2	37 1			
	Üniversi te	41	22.8 3	4.86						
	İlkokul	10 6	23.6 7	4.85	G. Arası	113.718	3	37.906	1.84 0	.13 9
Başarı için denetim odağı	Ortaokul	87	22.9 5	4.58	G. İçi	7581.02 1	36 8	20.601		
	Lise	13 8	22.6 3	4.43	Topla m	7694.73 9	37 1			
	Üniversi te	41	21.9 0	3.92						
	İlkokul	10 6	19.7 8	3.35	G. Arası	7.039	3	2.346	0.21 3	.88 7
Akran ilişkileri için denetim odağı	Ortaokul	87	19.6 4	3.17	G. İçi	4050.47 7	36 8	11.007		
	Lise	13 8	19.4 6	3.33	Topla m	4057.51 6	37 1			
	Üniversi te	41	19.4 6	3.50						
Batıl inanç için denetim odağı	İlkokul	10 6	5.93	1.83	G. Arası	12.948	3	4.316	1.25 9	.28 8
	Ortaokul	87	5.75	1.77	G. İçi	1261.08 4	36 8	3.427		
	Lise	13 8	5.50	1.88	Topla m	1274.03 2	37 1			

	Üniversi te	41	5.90	1.96						
	İlkokul	10 6	10.9 3	3.02	G. Arası	10.154	3	3.385	0.36 7	.77 7
Kader için denetim odağı	Ortaokul	87	10.5 7	3.11	G. İçi	3394.52 1	36 8	9.224		
	Lise	13 8	10.7 6	2.98	Topla m	3404.67 5	37 1			
	Üniversi te	41	11.1 0	3.10						
	İlkokul	10 6	83.7 7	9.61	G. Arası	453.627	3	151.20 9	1.53 9	.20 4
İç-Dış Denetim Odağı	Ortaokul	87	81.3 0	9.35	G. İçi	36160.1 05	36 8	98.261		
	Lise	13 8	81.3 9	10.4 1	Topla m	36613.7 31	37 1			
	Üniversi te	41	81.2 0	10.1 2						
	İlkokul	10 6	20.8 1	7.43	G. Arası	92.678	3	30.893	0.53 0	.66 2
Sosyal Medya Bağımlılı ğı	Ortaokul	87	20.4 8	7.54	G. İçi	21451.3 11	36 8	58.292		
	Lise	13 8	20.2 3	7.77	Topla m	21543.9 89	37 1			
	Üniversi te	41	19.0 7	8.09						

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Verilerle toplanan sonuçlar Tablo 4.7’te sunulmuştur.

4.1.8. Kardeş Sayısı Değişkenine Dair

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.8. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının kardeş sayısına göre karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	p
Aile ilişkileri için denetim odağı	Tek çocuk	35	22.14	4.66	G. Arası	35.904	3	11.968	0.482	.695
	Bir çocuk	130	23.28	4.71	G. İçi	9136.878	368	24.828		
	İki çocuk	102	23.06	4.94	Toplam	9172.782	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	22.97	5.44						
Başarı için denetim odağı	Tek çocuk	35	22.09	4.97	G. Arası	27.268	3	9.089	0.436	.727
	Bir çocuk	130	23.01	4.33	G. İçi	7667.471	368	20.836		

	İki çocuk	102	22.97	4.71	Toplam	7694.739	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	23.04	4.32						
	Tek çocuk	35	19.09	3.78	G. Arası	18.823	3	6.274	0.572	.634
Akran ilişkileri	Bir çocuk	130	19.81	3.35	G. İçi	4038.693	368	10.975		
çin denetim odağı	İki çocuk	102	19.67	3.22	Toplam	4057.516	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	19.43	3.19						
	Tek çocuk	35	5.60	1.72	G. Arası	9.174	3	3.058	0.890	.447
Batıl inanç	Bir çocuk	130	5.54	1.76	G. İçi	1264.858	368	3.437		
çin denetim odağı	İki çocuk	102	5.88	1.96	Toplam	1274.032	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	5.85	1.90						
Kader için	Tek çocuk	35	10.80	2.32	G. Arası	5.449	3	1.816	0.197	.899
denetim odağı	Bir çocuk	130	10.92	3.01	G. İçi	3399.225	368	9.237		

İç-Dış Denetim Odağı	İki çocuk	102	10.85	3.26	Toplam	3404.675	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	10.62	3.06						
	Tek çocuk	35	79.77	9.45	G. Arası	232.109	3	77.370	0.783	.504
	Bir çocuk	130	82.52	10.32	G. İç	36381.622	368	98.863		
Sosyal Medya Bağımlılığı	İki çocuk	102	82.43	9.19	Toplam	36613.731	371			
	Üç ve üstü çocuk	105	81.78	10.31						
	Tek çocuk	35	19.51	6.91	G. Arası	110.543	3	36.848	0.633	.594
	Bir çocuk	130	19.93	7.89	G. İç	21433.446	368	58.243		

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının kardeş sayısına göre anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Verilerden toplanan sonuçlar Tablo 4.8’te sunulmuştur.

4.1.9. Doğum Sırası Değişkenine Dair Bulgular

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının doğum sırasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir

Tablo 4.9. Katılımcıların iç-dış denetim odağı ile alt boyutlarının ve sosyal medya bağımlılığının doğum sırasına göre karşılaştırılması

N, Ort. ve SD Değ.		ANOVA Sonuçları								
	Grup	N	Ort.	SD	Var. K.	KT	SD	KO	F	p
Aile ilişkileri için denetim odağı	Birinci	15	23.2	4.86	G. Arası	27.082	2	13.54	0.54	.58
		1	8					1		
	İkinci	11	22.6	4.89	G. İçi	9145.700	36	24.78		
		9	5					9		
	Üçüncü	10	23.0	5.24	Toplam	9172.782	37			
		2	9					1		
Başarı için denetim odağı	Birinci	15	23.0	4.32	G. Arası	30.799	2	15.40	0.74	.47
		1	1					0		
	İkinci	11	23.1	4.66	G. İçi	7663.940	36	20.76		
		9	9					9		
	Üçüncü	10	22.4	4.78	Toplam	7694.739	37			
		2	7					1		
Akran ilişkileri için denetim odağı	Birinci	15	19.6	3.51	G. Arası	13.313	2	6.656	0.60	.54
		1	1							
	İkinci	11	19.8	2.96	G. İçi	4044.203	36	10.96		
		9	2					9		
	Üçüncü	10	19.3	3.38	Toplam	4057.516	37			
		2	2					1		

Batıl inanç için denetim odağı	Birinci	15 1	5.64	1.84	G. Arası	7.769	2	3.885	1.13 2	.32 3
	İkinci	11 9	5.63	1.83	G. İçi	1266.263	36 9	3.432		
	Üçüncü	10 2	5.96	1.89	Topla m	1274.032	37 1			
Kader için denetim odağı	Birinci	15 1	10.8 5	2.90	G. Arası	3.512	2	1.756	0.19 0	.82 7
	İkinci	11 9	10.6 6	3.10	G. İçi	3401.163	36 9	9.217		
	Üçüncü	10 2	10.8 9	3.15	Topla m	3404.675	37 1			
İç-Dış Denetim Odağı	Birinci	15 1	82.3 9	10.1 4	G. Arası	35.165	2	17.58 2	0.17 7	.83 8
	İkinci	11 9	81.6 1	9.68	G. İçi	36578.56 7	36 9	99.12 9		
	Üçüncü	10 2	81.7 4	9.99	Topla m	36613.73 1	37 1			
Sosyal Medya Bağımlılı ğı	Birinci	15 1	20.3 4	7.64	G. Arası	0.439	2	0.219	0.00 4	.99 6
	İkinci	11 9	20.3 6	7.72	G. İçi	21543.55 1	36 9	58.38 4		
	Üçüncü	10 2	20.2 7	7.55	Topla m	21543.98 9	37 1			

Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının doğum sırasına göre anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.9’de sunulmuştur.

4.2. İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değerlerine Dair Bulgular

Tablo 4.10. İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değerleri

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1. Aile İlişkileri İçin Denetim Odağı	–						
2. Başarı İçin Denetim Odağı	.057	–					
3. Akran İlişkileri İçin Denetim Odağı	.257**	-.057	–				
4. Batıl İnanç İçin Denetim Odağı	.215**	.163**	.121*	–			
5. Kader İçin Denetim Odağı	.407**	-.123*	.303**	.336**	–		
6. İç-Dış Denetim Odağı	.771**	.394**	.546**	.358**	.614**	–	
7. Sosyal Medya Bağımlılığı	.312**	-.063	.139**	-.093	.209**	.313**	–

Not. ** $p < .01$, * $p < .05$

Bu araştırmada katılımcıların iç-dış denetim odağı ile sosyal medya bağımlılığı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = -.313$, $p < .01$). Ayrıca sosyal medya bağımlılığının iç-dış denetim odağının alt boyutlarından aile ilişkileri için denetim odağı ($r = -.312$, $p < .01$), akran ilişkileri için denetim odağı ($r = -.139$, $p < .01$) ve kader için denetim odağı ($r = -.209$, $p < .01$) ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bunun dışında, sosyal medya bağımlılığının iç-dış denetim odağının alt boyutlarından başarı için denetim odağı ($r = -.063$, $p > .05$) ve batıl inanç için denetim odağı ($r = -.093$, $p > .05$) ile anlamlı ilişkisi yoktur. Son olarak iç-dış denetim odağı değişkeninin alt boyutlarının kendi arasında da ilişkili olduğu belirlenmiştir ($r = -.163$ - $.407$, $p < .01$).

4.3. Basit Regresyon Analizi Sonuçlarına Dair Bulgular

Araştırmanın değişkenlerinden bağımlı değişken olarak ele alınan sosyal medya bağımlılığının yordanması adına yapılan regresyon analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. İç-dış denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordaması üzerine elde edilen bulgular

Değişken	B	St. Hata	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	40.032	3.129	12.793	.000
İç-dış denetim odağı	-.240	.038	-6.343	.000

$$r = .313, r^2 = .096, *p \leq .01$$

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, iç-dış denetim odağı sosyal medya bağımlılığının anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Bu regresyon modeline göre iç-dış denetim odağı toplam varyansın yaklaşık %10'unu açıklamaktadır ($\beta = -.313, r^2 = .096; F_{(1,370)} = 40.231; p \leq .01$). Bu açıklama düzeyi alanyazında orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. (Leech, Barrett ve Morgan, 2008).

Tablo 4.12. Aile ilişkileri için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordaması üzerine elde edilen bulgular

Değişken	B	St. Hata	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	31.352	1.783	17.587	.000
Aile ilişkileri için denetim odağı	-.479	.076	-6.326	.000

$$r = .312, r^2 = .095, *p \leq .01$$

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, aile ilişkileri için denetim odağı sosyal medya bağımlılığının anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Bu regresyon

modeline göre aile ilişkileri için denetim odağı toplam varyansın yaklaşık %10'unu açıklamaktadır ($\beta = -.312$, $r^2 = .095$; $F_{(1,370)} = 40.022$; $p \leq .01$). Açıklanmış bu düzey alanyazın incelendiğinde orta düzey bir açıklama olarak değerlendirildiği belirtilmiştir (Leech, Barrett ve Morgan, 2008).

Tablo 4.13. Akran ilişkileri için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordaması üzerine elde edilen bulgular

Değişken	B	St. Hata	t	p
Sabit	26.586	2.358	11.276	.000
Akran ilişkileri için denetim odağı	-.319	.119	-2.692	.007
$r = .139$, $r^2 = .017$, $*p \leq .01$				

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, akran ilişkileri için denetim odağı sosyal medya bağımlılığının anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Bu regresyon modeline göre akran ilişkileri için denetim odağı toplam varyansın yaklaşık %2'sini açıklamaktadır ($\beta = -.139$, $r^2 = .017$; $F_{(1,370)} = 7.246$; $p \leq .01$). Bu açıklamanın düzeyi alanyazında düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Leech, Barrett ve Morgan, 2008).

Tablo 4.14. Kader için denetim odağının sosyal medya bağımlılığını yordaması üzerine elde edilen bulgular

Değişken	B	St. Hata	t	p
Sabit	26.011	1.435	18.129	.000

Kader için denetim odağı	-.526	.128	-4.114	.000
-----------------------------	-------	------	--------	------

$$r = .209, r^2 = .041, *p \leq .01$$

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, kader için denetim odağı sosyal medya bağımlılığının anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Bu regresyon modeline göre kader için denetim odağı toplam varyansın %4'ünü açıklamaktadır ($\beta = -.209, r^2 = .041; F_{(1,370)} = 16.922; p \leq .01$). Bu açıklamanın düzeyi alanyazında düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Leech, Barrett ve Morgan, 2008).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Tartışma ve Sonuç

5.1.1. Sosyal Medya Bağımlılığının ve Denetim Odağının Sosyo-Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgularının Sonuç ve Tartışması.

Bu araştırmada normallik varsayımı sağlandığı için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t test analizi ile incelenmiştir. Yapılan analizin bulguları incelendiğinde İç-Dış Denetim Odağı toplamının, akran ilişkileri için denetim odağı alt boyutunun, batıl inanç için denetim odağı alt boyutunun ve kader için denetim odağı alt boyutunun kadın ve erkeklere göre anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca sosyal medya bağımlılığının da kadın ve erkeklere göre anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir. Bu fark iç-dış denetim odağında 2.03, akranlar arası iletişimleri için denetim odağında 0.71, batıl inanç açısından denetim odağında 0.80 ve kader için ise 0,81 puan erkeklerin lehinedir. Sadece sosyal medya bağımlılığında fark kadınların lehine 3.32 puandır. Yani Fark testlerinin sonuçlarına bakıldığında; ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının kızlarda daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde bu sonuçları destekleyen araştırmalara rastlanmıştır. Gürültü (2016) “lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi” üzerine 473 lise öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmasında kız öğrencilerin sosyal medyada daha fazla vakit geçirdiklerini saptamıştır. Okumuş (2018) “çocuklarda sosyal medya kullanımı ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi” üzerine yaptığı çalışmasının sonuçlarında kız öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Elde edilen bulguların sonuçlarına bakıldığında anne babası beraber olan çocukların sosyal medya bağımlılıklarının daha düşük olduğu sonucuna vardık. Literatür taraması yapıtımızda ise bulduğumuz verileri destekleyen nitelikte araştırmalara rastlanılmıştır. Altun (2022) “Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve ebeveyn tutumu ile ilişkisinin incelenmesi” üzerine bir araştırma yapmış. Araştırmayı 292 kız ve 244 erkek, toplam 536 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirmiş ve araştırma sonucunda boşanmış ailelerin çocuklarındaki sosyal medya bağımlılığının birlikte olan ailelilerin çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Sosyal medya platformları, ergenlere sosyal bağlantı ve dikkat çekme imkânı sunarak duygusal boşluklarını doldurma ihtiyacını karşılayabilir. Bu nedenle, anne-babası ayrı olan ergenler, sosyal medyayı daha yoğun bir şekilde kullanma eğiliminde olduğu düşünülmektedir. Öztürk ve Yıldırım (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, ergenler arasında sosyal medya bağımlılığı ile ebeveyn katılımı arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmanın amacı, ergenlerin sosyal medya kullanımının ebeveyn katılımıyla nasıl ilişkili olduğunu anlamaktır. Araştırmacılar, sosyal medya bağımlılığı ile ebeveyn katılımı arasındaki ilişkiyi anlamak için literatürü gözden geçirmiş ve bir dizi hipotez geliştirmişlerdir. Araştırmanın yöntemi, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, ergenlerin sosyal medya kullanımı ve ebeveyn katılımı düzeylerini değerlendirmek üzere ölçekler kullanılmıştır. Katılımcılar, belirli bir yaş aralığındaki ergenler arasından seçilmiş ve anketler yoluyla veri toplanmıştır. Araştırmanın bulguları, sosyal medya bağımlılığı ile ebeveyn katılımı arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Çalışma, ebeveynlerin daha fazla katılımının, ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyini azaltma eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ebeveynlerin sosyal medya kullanımını takip etme ve sınırlama gibi denetim stratejilerinin de önemli olduğu bulunmuştur. Bu çalışma, ebeveynlerin sosyal medya kullanımının ergenler üzerindeki etkisini anlamak ve ebeveynlerin bu konuda nasıl daha etkili olabileceğini belirlemek açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Ergenlerin sosyal medya bağımlılığıyla başa çıkma ve sağlıklı bir dijital denge kurma konularında ebeveynlerin rolünün vurgulanmasına yardımcı olmaktadır. Bu çalışmanın bulguları ile elde edilen örtüşmektedir.

Kraut ve ark., (1998: 21-22) sosyal medyayı kızların özellikle uzak ve yakın çevreleri ile sürekli iletişimde kalmak istemelerinden kaynaklandığını söylemektedir. Diğer bulguları değerlendirdiğimizde; Ergenler, beğeni, paylaşım ve takipçi sayısı gibi dışsal faktörlerin etkisi altında sosyal medyada daha fazla zaman geçirebilirler. Bu, sosyal medya bağımlılığının artmasına ve olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir.

Bu bulgular karşısında Güney ve Taştepe'nin (2020) araştırmasına göre, tipik gelişim gösteren ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi sonucunda, bu faktörlerin ergenlerin sosyal medya bağımlılığına katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir. Ancak Maraşoğlu'na (2022) göre ergen bireylerin boş zamanlarında yapabileceği

alternatif aktivitelerin bulunması, kendi teknoloji kullanımları ile doğru rol model oluşturulması gibi faktörler de sosyal medya bağımlılığını azaltmaya yardımcı olabilir.

Dolayısıyla bu çalışmadaki bulgular, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Anne-babası ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve dışsal denetim odaklarının bu bağımlılıkla daha güçlü bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu bulgular, ebeveynlere, uzmanlara ve okullara ergenlerin sağlıklı sosyal medya kullanımı için daha etkili stratejiler geliştirme konusunda rehberlik etmektedir. Çağıltay ve Doğan'ın (2019) çalışmasında, ergenlerin sosyal medya kullanımı ve ebeveyn kontrolü arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmanın amacı, ergenlerin sosyal medya kullanım davranışlarının ebeveyn kontrolüyle nasıl ilişkili olduğunu anlamaktır. Araştırmacılar, ergenlerin sosyal medya kullanımı ve ebeveyn kontrolü arasındaki ilişkiyi araştırmak için literatürü gözden geçirmiş ve hipotezler geliştirmiştir. Araştırma, karma yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Nicel veriler, anketler aracılığıyla toplanarak ergenlerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve ebeveyn kontrolü düzeyleri değerlendirilmiştir. Nitel veriler ise derinlemesine mülakatlar yoluyla toplanmış ve ergenlerin deneyimlerini ve algılarını anlamak için kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, ebeveyn kontrolünün ergenlerin sosyal medya kullanım davranışları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Çalışma, ebeveynlerin sınırlama, denetim ve iletişim stratejilerinin ergenlerin sosyal medya kullanımını etkilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca, ergenlerin sosyal medya kullanımının zaman yönetimi, gizlilik ve güvenlik gibi konuları da içerdiği belirlenmiştir.

Wolak ve ark., (2003), ergen sosyal medya kullanımında ebeveyn kontrolü ve desteğinin rolünü incelemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmada geniş bir örneklem üzerinde nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Ergenlerin sosyal medya kullanımını değerlendirmek için anketler, ebeveynlerin ebeveynlik stratejilerine ilişkin algılarını ölçmek için ölçekler kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları ebeveyn kontrolü ve desteğinin ergenlerin sosyal medya kullanımını etkilemede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ebeveyn kontrolü, ergen sosyal medya kullanımının sınırlandırılması, izlenmesi ve denetlenmesi ile ilişkilendirilmiştir. Ebeveyn desteği ise ergenlerin sosyal medyada olumlu ve sağlıklı davranışlar sergilemesiyle ilişkilendirilmiştir.

Bu araştırmada için İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının baba çalışma durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t test analizi ile incelenmiştir. Yapılan analizin bulguları incelendiğinde sadece İç-Dış Denetim Odağı alt boyutlarından kader için denetim odağı alt boyutunun babanın çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Babası alışmayan ergen bireylerde sosyal medya bağımlılığı daha düşük olarak saptanmıştır.

Bu araştırmada İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ile Sosyal Medya Bağımlılığının sınıf düzeyi değişkenine açısından farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t test analizi ile incelenmiştir. Analizler sonucunda anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Deniz ve Gürültü (2018) “Lise ğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları “zerine yaptığı çalışmada ve Doğrusever’in (2021) “Ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi” üzerine yaptığı çalışmada elde ettiği veriler, Koyuncu, nsal ve Arslantaş (2012) tarafından yapılan “İlköğretim ve Lise ğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve Yalnızlık ilişkisinin incelenmesi ” üzerine yaptığı çalışmada elde edilen veriler bizim bulduğumuz sonuçlarla örtüşmektedir.

İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ve Sosyal Medya Bağımlılığının anne -baba eğitim durumu değişkenine ilişkin bulguları incelediğimizde anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Altun (2022) yaptığı araştırmasında anne baba eğitim durumu değişkeninin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odağı algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varmıştır.

Byşahin evik ve elikkaleli’nin (2010) yaptıkları araştırmada ise bizim sonuçlardan farklı olarak anne baba eğitim durumu yükseldikçe internet bağımlılığı azalmaktadır. Bunu da annelerin ve babaların eğitim düzeyi arttıķa daha da bilinçli olmalarına ve babaların ise eğitim düzeyi arttıķa çocuklarının arkadaşlık ilişkilerine müdahale etmemelerine bağlamaktadır.

İç-Dış Denetim Odağı ve alt boyutları ve Sosyal Medya Bağımlılığının kardeş sayısı değişkenine ilişkin bulguları incelediğimizde anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Can, Hazar, Kurt (2021) tarafından “Spor Yapan ve Yapmayan Lise ğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre

İncelenmesi” üzerine yapılan çalışmada elde edilen veriler de elde edilen verilerle örtüşmektedir.

Konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında ve elde ettiğim veriler sonucunda anne-babası ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve dışsal denetim odaklarının bu bağımlılıkla daha güçlü bir ilişkisi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. İskender ve Akın (2010) 311 üniversite öğrencisinin katılımı ile internet bağımlılığı, sosyal öz-yeterlik ve akademik denetim odağı arasındaki ilişkileri inceleme üzerine bir çalışma yapmış ve çalışma sonucunda sosyal medya bağımlılığı ile dış denetim odağı arasında olumlu olan bir sonuç elde edilmiştir. Yani sosyal medya bağımlılık düzeyi yüksek olan öğrencilerin dıştan denetimli olduğu sonucuna varmıştır.

5.1.2. Denetim Odağı ve Sosyal Medya Bağımlılığı Arasındaki İlişkilere Dair Sonuç ve Tartışma

Ortaya koyduğumuz çalışmanın problemini oluşturan anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ve denetim odaklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesine yönelik korelasyon analizi sonuçlarına iç-dış denetim odağı ile sosyal medya bağımlılığı arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ile aile ilişkileri için denetim odağı, akran ilişkileri için denetim odağı ve kader için denetim odağı puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Yani ergenlerde aile ve akran ilişkilerinde ve kadere dair atıflarda olumlu denetim odağına sahip oldukça sosyal medya bağımlılıkları azalmaktadır. Ancak ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ile başarı için denetim odağı ve kader için denetim odağı puanları arasındaki ilişkilerin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Ergenlik süreci ile ilgili literatür araştırması yapıldığında, bu süreçte birçok problemin ortaya çıktığını ve bu problemli davranışlar ile denetim odağının birbiri ile ilişkili olduğunu görmekteyiz (Chak ve Leung, 2004). Konu ile ilgili araştırmalara baktığımızda Çiçek (2019) “Ortaöğretim öğrencilerinin problemli internet kullanımı davranışları, siber zorbalık davranışlarının denetim odağı ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi üzerine yaptığı araştırmasında internet bağımlılığı ve denetim odağı değişkeni ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna varmıştır.

Özdarendeli (2021) yaptığı çalışmasında özel öğrenme güçlüğüne sahip çocukların internet bağımlılığı, denetim odağı ve aile içi ilişkilerin incelenmesi üzerine bir araştırma yapmış ve araştırması sonucu çocukların internet bağımlılığı, aile değerlendirme düzeyleri ile denetim odağı düzeyleri incelendiğinde ise yine aralarında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmada ele alınan değişkenlerden bağımlı değişkenimiz sosyal medya bağımlılığının yordanması açısından uygulanan regresyon analizinin sonuçlarını incelediğimizde, iç-dış denetim odağı sosyal medya bağımlılığının anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Regresyon denklemine anlamlı ilişkiler veren alt boyutlar konulduğunda sadece aile ilişkileri için denetim odağı puanlarının ergenlerin sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde yordadığı ve toplam varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür.

Sonuç olarak, bu çalışma anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ebeveynleri ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyinin ebeveynleri birlikte olan ergenlere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu durum, aile yapısının sosyal medya bağımlılığı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Anne-babası ayrı olan ergenler, ebeveynlerinden daha az denetim ve rehberlik alabilmekte ve sosyal medyayı bir kaçış mekanizması olarak kullanma eğiliminde oldukları düşünülmektedir. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığı ile denetim odakları arasında da anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca, denetim odakları ile sosyal medya bağımlılığı arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Özellikle, anne-babası ayrı olan ergenler arasında, dışsal denetim odaklarının sosyal medya bağımlılığıyla daha güçlü bir ilişkisi olduğu gözlemlenmiştir. Dışsal denetim odakları, ergenlerin dışarıdan gelen onayı, takdiri ve beğeniyi kazanma motivasyonunu ifade etmektedir. Anne-babası ayrı olan ergenler, ebeveynlerinden daha az denetim aldıklarında ve dışsal onay ihtiyacı daha fazla ön plana çıktığında, sosyal medya platformlarında daha fazla zaman geçirme ve dışsal faktörlerin etkisi altında davranma eğiliminde olabilmektedirler.

5.2. Öneriler

5.2.1. Ebeveynlere ve uzmanlara öneriler

Bu bulgular, ebeveynlere ve uzmanlara önemli öneriler sunmaktadır. Anne-babası ayrı olan ergenlerin sağlıklı sosyal medya kullanımını desteklemek için ebeveynlerin aktif rol alması gerekmektedir. Ebeveynler, ergenlerin sosyal medya kullanımını izlemeli, sınırlar koymalı ve iletişim kanallarını açık tutmalıdır. Aynı zamanda, ergenlere sosyal medyanın gerçeklikten farklı bir dünya olduğunu ve dışsal onayın tek ölçüt olmadığını anlatmak önemlidir. Ergenlerin içsel denetim odaklarını güçlendirme konusunda desteklenmeleri ve kendi değerlerine dayalı kararlar alabilmeleri teşvik edilmelidir. Okullar da bu konuda önemli bir rol oynayabilir. Sağlıklı sosyal medya kullanımıyla ilgili bilgilendirme ve farkındalık programları düzenleyebilir, medya okuryazarlığı becerilerini geliştirecek eğitimler sunabilir ve ergenlere sosyal medya kullanımının olumsuz etkileri konusunda bilinçlendirici faaliyetler düzenleyebilir.

5.2.2. Araştırmacılara öneriler

Bu çalışmanın bulguları temel alınarak, gelecekteki araştırmalara yönelik bazı öneriler sunulabilir. İlk olarak, çalışmanın sınırlı örnekleme dikkate alındığında, daha geniş ve çeşitli örneklem gruplarının kullanıldığı çalışmalar yapılmalıdır. Farklı yaş grupları, cinsiyetler ve sosyoekonomik durumlara sahip ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları üzerindeki etkileri incelenmelidir.

Sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasındaki ilişkinin neden-sonuç ilişkisini daha iyi anlamak için gelecekteki çalışmalar, kavramsal bir çerçeve sunmalıdır. Bu, bağımlılığın ortaya çıkmasında etkili olan faktörleri ve denetim odaklarının bağımlılık üzerindeki etkisini daha ayrıntılı bir şekilde açıklığa kavuşturabilir. Bu tür bir çerçeve, müdahalelerin geliştirilmesi ve sosyal medya kullanımının yönetilmesi için daha etkili stratejilerin oluşturulmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasındaki ilişkiyi etkileyen diğer faktörlerin de dikkate alınması önemlidir. Örneğin, ergenlerin psikolojik durumu, kişilik özellikleri, akran ilişkileri ve ebeveynlerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları gibi faktörlerin etkisi daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilir. Bu, sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları üzerindeki etkileri anlamak için daha kapsamlı bir perspektif sunabilir.

Son olarak, ergenlere ve ailelere yönelik bilgilendirme, eğitim ve destek programlarının geliştirilmesi önemlidir. Ebeveynler, ergenlere sağlıklı sosyal medya kullanımı konusunda rehberlik etmeli ve iletişim kanallarını açık tutmalıdır. Okullar, medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmek için eğitim programları düzenleyebilir ve ergenlere sosyal medyanın etkileri hakkında farkındalık oluşturabilir. Ergenlere, sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri konusunda bilinçlendirme yapılmalı ve sağlıklı kullanım alışkanlıkları teşvik edilmelidir. Bu öneriler, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları üzerine yapılan çalışmaların geliştirilmesine ve sağlıklı sosyal medya kullanımına yönelik müdahalelerin etkinliğinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Bu faktörler, ergenlerin sosyal medyayı nasıl kullanacaklarını ve denetim odaklarını nasıl yönlendireceklerini belirlemede önemli olabilir.

Bu çalışmanın bulguları, sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları üzerine yapılan araştırmaların devamının önemini vurgulamaktadır. Daha fazla çalışma yapılması, sosyal medyanın ergenlerin yaşamına olan etkilerini daha iyi anlamamıza ve sağlıklı sosyal medya kullanımını teşvik eden stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Gelecekteki çalışmalarda, anne-babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları arasındaki ilişkiyi daha fazla değişken üzerinde inceleyen araştırmalara odaklanılmalıdır. Örneğin, ergenlerin sosyal medya kullanımının zamanlama örüntüleri, içerik tercihleri, etkileşim düzeyleri gibi faktörlerin etkisi daha ayrıntılı bir şekilde araştırılabilir. Ayrıca, ergenlerin diğer psikolojik ve sosyal değişkenlerle olan ilişkileri de incelenmelidir. Bununla birlikte, ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve denetim odakları üzerinde etkili olan koruyucu faktörlerin ve risk faktörlerinin daha iyi anlaşılması gerekmektedir. Bu faktörler arasında ebeveyn-ergen iletişimi, akran ilişkileri, benlik saygısı, duygusal zorluklar gibi unsurlar yer alabilir. Ergenlerin sosyal medya kullanımını etkileyen bu faktörlerin belirlenmesi, müdahale programlarının daha etkili bir şekilde tasarlanmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, ergenlerin sosyal medyayı sağlıklı bir şekilde kullanmalarını teşvik etmek için destekleyici ortamların oluşturulması önemlidir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. (2018). *Siyasi Eylemlerde Sosyal Medya Örgütlenmesi: 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Demokrasi Nöbetleri* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akın, A. ve İskender, M. (2011). Internet addiction and depression, anxiety and stress. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (1), 138-148.
- Akpınar, T. A. (2022). *Dijital Diplomasi ve Sosyal Medya Uygulamalarının Uluslararası İlişkilere Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Aksoy, A. Mağden, D. (1994). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Denetim Odağını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi. *I. Eğitim Bilimleri Kongresi* Çukurova üniversitesi, Adana.
- Alkaya, Ö. (2020). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, umut ve denetim odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ALTUN, D. (2022). *Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığının Ebeveyn Tutumları İle İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Konya.
- Arslantaş, D., Koyuncu, T., ve Ünsal, A. (2012). İlköğretim ve Lise Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve Yalnızlık. 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Aslan, H. (2006). *Çalışanların iş doyumu düzeylerine göre depresyon, benlik saygısı ve denetim odağı algısı değişkenlerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, O. (2021). Covid 19 Salgın Sürecinin Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 163-195.
- Aytan, M. E. (2010, Eylül). *Obsesif kompulsif bozukluklarda denetim odağı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

- Bayraktar, A. (2015). *Bağlanma Stilleri, Çatışma Eğilimi, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumunu Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Benson, N. C. (2007). *Psikoloji- zihin ve davranışlarımızı anlamak için çizgi bilimi*. (D. Akın, Çev.) İstanbul: Ntv.
- Bilkay, M.A. (2019). Bilgisayar ve Sosyal Medya, *Seni Seviyorum Sosyal Medya* (s. 12-36). Ankara: Ayata Kitap.
- Can, B., Hazan, Z. Ve Kurt, S., (2021). Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Karma Model Araştırması). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 6(1), 15-39.
- Chak, K., & Leung L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of Internet addiction and Internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 7, 559–70.
- Cromwell, R. L., Rosenthal, D., Shakow, D., & Zahn, T. P. (1961). Reaction time, locus of control, choice behavior, and descriptions of parental behavior in schizophrenic and normal subjects. *Journal Of Personality*, 29, 363-379.
- Cuma, Y. (2020). *Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı, Ruhsal Sorunlar ve Sosyal Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çağıltay, K., & Doğan, B. (2019). Social Media Use and Parental Control: A Study on Adolescent's Online Behaviors. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 5(3), 820-833.
- Çalış, N. (2019). *Ergenlik Döneminde Bulunan Öğrencilerin Aile İlişkilerinin Okul Yaşamına Yansımaları ve Okul Sosyal Hizmeti* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, B. (2020). *Depresyon, benlik saygısı ve denetim odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.
- Çömlekçi, M. & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4),173-188.

- Dağ, İ. (1991). Rotter'ın iç-dış denetim odağı ölçeğinin (RİDKOÖ) üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Psikoloji Dergisi*, 7 (26), 10-16.
- Demirli, C. ve Arslan, G. (2018). Ergenlerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (33) 1, 49-64.
- Doğrusever, C., (2021). Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 23-42.
- Dönmez, A. (1983). Denetim Odağı ve Çevre Büyüklüğü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 16 (1)
- DPT. (2001). Sekizinci beş yıllık kalkınma planı. *Aile özel ihtisas komisyonu raporu*. Ankara: Yayın No: DPT:2562-ÖİK:578.
- Erdoğan, E.Ö. (2017). *Günümüz Evliliklerinin Sağlıklı Aile Kavramı Bağlamında Değerlendirilmesi: Yeni Evli Bireyler Üzerine Bir Çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ferah, A. B., (2014). “Google Wildfire'dan şirketlerin sosyal analizi. 13 Ocak 2014, <https://webrazzi.com/yazar/bugra/> (ER:18.02.2023).
- Findley, M. J., & Cooper, H. M. (1983). Locus of control and academic achievement: a literature review. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44 (2), 419 427.
- Gordon, T., (1996). *E.A.E Etkili Ana baba Eğitimi Aile iletişim Dili*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gunter, S. K. (2009). *Sams Teach Yourself Facebook*, Indiana: Pearson Education, 5.
- Güney, M. & Taştepe, T. (2020). Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı ve Sosyal Medya Bağımlılığı. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 183-190.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Haviland, William A. *Kültürel Antropoloji*. çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2017.

- Haye, M. K. Susan M. Swearer, Kelly Brey Love, Rhonda K. & Turner, (2003). Examining Locus Of Control And Agression Along The Bully/Victim Continuum. *American Psychological Association*. Toronto, Canada.
- Vikipedia, (2023). You tube. (17.02.2023).<https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube>
- İhtiyaroğlu, N., & Demir, E. (2015). Farklı denetim odağına sahip öğrencilerin okul bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (7), 281-295.
- İlgar, Ş. (2004). Evlilik birlikteliğinin bozulması-boşanma. Yavuzer (ed.), *Evlilik Okulu* (227-239). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İnanç, V. (2020). <https://www.mediatick.com.tr/blog/sosyal-medya-nedir> adresinden alındı.
- Jones, L., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2018). Parental Mediation of Adolescents' Social Media Use: Exploring the Role of Parental Control and Support. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(7), 1389-1403.
- Kıran, S. & Küçükbostancı, H., & Emre, İ.E. (2020). Sosyal medya kullanımının kişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(4),435-441.
- Kırış, K. A., Karahan, F. (2011). To Be Or Not To Be İn Social Media Arena As The Most Cost-Efficient Marketing Strategy After The Global Recession. *Procedia Social And Behavioral Sciences*, 24, 260-268.
- Köroğlu, T. (2013). *Üniversite Gençliğinin Evlilik, Aile ve Boşanma Konusundaki Düşünce ve Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurt, T. 2013). *Ebeveynleri Boşanmış Ergenlerin Yılmazlık, Benlik Saygısı, Başa Çıkma ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yılmazlığın Aracı Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kuyucu, Y. (1999) *Anne Babaları Boşanmış ve Birlikte Yaşayan Lise Öğrencilerinin Uyum Sorunlarının Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Programı, İzmir.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2008) *SPSS for intermediate statistics: Uses and interpretation*. New York: Lawrence Erlbaum.
- Levy, J. R. (2010). *Facebook Marketing*, Indiana: Pearson Education.
- Maraşoğlu, T. (2022). Teknoloji Bağımlılığı. <https://www.yesilay.org.tr/tr/makaleler/ergenler-sosyal-medya-bagimlilikinde-risk-grubunda>. Erişim Tarihi: 16.06.2023.
- Masten, A. S. ve Reed, M.J. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.). *The Handbook of Positive Psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Mırçık, A.M. (2022). *Kültürel Beğeni Tarzlarının Sosyal Medya Paylaşımlarına Yansıması: Tik tok Örneği* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Nazlı, S. (2021). *Aile Danışmanlığı*, Ankara: Anı Yayıncılık,
- Okumuş, V. (2018). *Çocukların sosyal medya kullanımları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Onat, F., Ali kılıç, Ö. A. (2008). Sosyal ağ sitelerinin reklam ve halkla ilişkiler ortamları olarak değerlendirilmesi. *Journal of Yaşar University*, 3(9), 1111-1143.
- Öngen, D. (2003). Denetim Odağı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35 (35), 436-447.
- Öngider, N., (2011). Anksiyete Düzeyleri Açısından Boşanmış ve Evli Anneler ile Çocuklarının İncelenmesi, *Nöropsikiyatri Arvişi*, 48, 66-70. <https://www.noropsikiyatriarsivi.com/arama?ak=&y=%C3%B6ngider&b=&o=&d=&t=> (Mart 2011)
- Özay Kılıç, S., (2004). *Anne-Babaları Boşanmış ve Birlikte Yaşayan 15-17 Yaş Ergenlerin Denetim Odaklarının Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılarak*

- incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdarendeli, E., (2021). *Özel öğrenme güçlüğüne sahip çocukların internet bağımlılığı, denetim odağı ve aile içi ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Konya.
- Özdemir, S. S., Özdemir, M., Polat, E. & Aksoy, R. (2014). Sosyal Medya Kavramı ve Sosyal Ağ Sitelerinde Yer Alan Online Reklam Uygulamalarının İncelenmesi. *Ejovoc (Electronic Journal Of Vocational Colleges)*, 4 (4), 58-64.
- Özgenel, M., Canpolat, Ö. ve Ekşi, H. (2019). Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (ESMBÖ): Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6:629-662.
- Özgüven, İ.E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDR Yayınları.
- Özgüven, İ.R. (2017). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öztep, İ. C. (2010, Eylül). *Duygusal istismar algılayan ve algılamayan ergenlerin kaygı düzeyleri ve denetim odaklarının karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M., & Yıldırım, İ. (2018). The Relationship Between Social Media Addiction and Parental Involvement Among Adolescents. *Journal of Educational Sciences Research*, 8(1), 28-40.
- Phares, E. J., (1976). *Locus of Control in Personality*. New Jersey: General Learning Press, s. 23.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80 (1), 1-28. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0092976>
- Rotter, J. B. (1975). Some Problems And Misconceptions Related to The Construct Of Internal Vs. External Control Of Reinforcement. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 40, 313-321.

- Rotter, J. B. (1989). Internal Versus External Control of Reinforcement. *American Psychological Association*, 45(4), 489- 493.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.45.4.489>
- Sabuncuoğlu, A. ve Gülay, G. (2016). Sosyal Medyada Görsel Paylaşımından Reklamcılığa: Instagram Reklamlarının Genç Kullanıcılar Üzerine Etkisine Dair Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7 (15) 12-34.
- Santrock, J.W. (2023). *Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi- Life-Span Development*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Serin, N., Öztürk, S., (2007). Anne-Babası Boşanmış 9-13 Yaşlarındaki Çocuklar ile Aynı Yaş Grubundaki Anne-Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı ve Kaygı Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(8), 117-128.
- Shojaee, M., & French, C. (2014). The relationship between mental health components and locus of control in youth. *Scientific Research*, 5 (8), 966-978.
- Strickland, B.R. (1989). Internal_External Control Expectancies. *American Psychologist*, 44 (1), 1-12.
- Şakrak, G., (2022). “We Are Social’dan 2022’ye Dijital Bakış”.
[https://metropoldigital.com/we-are-socialdan-2022ye-dijital-bakis/\(14.09.2022\)](https://metropoldigital.com/we-are-socialdan-2022ye-dijital-bakis/(14.09.2022))
- Şenel, B., Çolak, B., Duman, B., & Öncü, B. (2019). Kadın ve Erkeklerde Kontrol Odağı Arasındaki Farklılıklar ve Benlik Saygısı ile İlişkisi. *Kriz Dergisi*, 27 (2), 79-85.
- Şentürk, E. (2019). *Anne Babası Boşanma Aşamasında Olan Çocukların Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Boşanma Sürecine Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Şimşek, A. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.

- Tarhan, N. (2013). Kendinizle Barışık Olmak. Duyguların Eğitimi. (20. bs). İstanbul: Timaş Yayınları
- TDK, (2017). Ailenin Tanımı. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim: 23.03.2023.
- TDK, (2017). Boşanmanın tanımı. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim: 23.03.2023.
- Terzi, A.R. (2011). Denetim Odağı ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 36 (162), 3-15.
- Tiyekli, U. (2013). Bağımlılığın tanımı. www.utkantiyekli.com: <http://www.utkantiyekli.com/bagimlilikayrinti.asp?id=52#> adresinden alındı.
- Tolentino, J. (2019). “How Tik Tok Holds Our Attention.” Newyorker.com: <https://www.newyorker.com/magazine/2019/09/30/how-tiktok-holds-our-attention> (25.02.2023).
- Topkaya, E. & Çelik, H. (2009). Deniz Eğitimde Bireysel Farklılıklar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5 (2), 316-321.
- TÜİK (2023) Evlenme ve Boşanma İstatistikleri. <https://www.tuik.gov.tr/> (24.02.2023).
- Uru, M. k. (2021). *Yeni Medyada Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Damgalamanın Sosyokültürel Çevre İle İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Uzun, Ö., Uzun, E., & Yıldırım, V. (2016). DEHB Olan Ergenlerde Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Ve Sosyal Medya Bağımlılığı, Benlik Saygısı ve Algılanan Sosyal Desyek İlişkisi. *Türkiye Aile Hekimliği Ve Temel Bakım Dergisi*, 142-147.
- Üstündağ, A. (2022). Ergenlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(42), 169-190.

- Vikipedia, (2023). Twitter. E.T:11Nisan 2023.<https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter#:~:text=Twitter%2C%20kullan%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1n%20%22tweet%22%20olarak,Temmuz%202006'da%20kullan%C4%B1ma%20a%C3%A7%C4%B1ld%C4%B1>
- Vikipedia, (2023). You tube. (17.02.2023).<https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube>.
- Volkan, F. (2023). Boşanma ve Çocuğunuz. https://drferdovolkan.com/bosanma-ve-cocuk/?gclid=EAIaIQobChMInIjagd7T_AIVZo9oCR18MQy6EAAYASA_AEgJdJ_D_BwEi (ER: 18.12.2022).
- Wolak, J., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2003). Escaping or connecting? Characteristics of youth who form close online relationships. *Journal of Adolescence*, 26 (1), 105–119.
- Wong-McDonald, A. ve Gorsuch, R. L. (2004). A Multivariate Theory Of God Concept, Religious Motivation, Locus Of Control, Coping And Spiritual WellBeing. *Journal of Psychology and Theology*. 32(4), 318-334.
- Yavuz Çakır, K. (2023). *Siber Zorbalık ve Tik tok: Lise Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yavuzer, H. (2004). *Ana- Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuz, K, (2018). “Cambridge Skandalı Facebook’u Teğet Geçti”. <https://bilgi.zone/cambridge-skandali-facebooku-teyet-gecti/> 23 Nisan 2023.
- Yavuzer, H., (2015), *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (2005). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. 9. Basım. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Yörükoğlu A. (1980). *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Türkiye iş bankası kültür yayınları, 3. Basım

EKLER

EK1:Kişisel Bilgiler Formu

Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcı, cevaplayacağınız anketlerde vereceğiniz yanıtlar bir Yüksek Lisans Tezi için, bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Lütfen anketi dikkatlice okuyup, anlayarak cevaplayınız. Yanıtlarınızın, doğru ve içten olması, gerçekleri yansıtması açısından çok önemlidir ve araştırmanın sonuçlarını etkileyecektir.

1. Cinsiyetiniz:	1. Kız ()			
	2. Erkek ()			
2. Öğrenim Gördüğünüz Sınıf:	8.Sınıf ()	9.Sınıf ()	10.Sınıf ()	11.Sınıf ()
3. Anne Baba Beraberlik Durumu:	1.Evli ve Beraber ()			
	2. Evli ve Ayrı Yaşıyorlar ()			
	3. Boşanmış ()			
	4. Anne veya Baba Biri Vefat Etmiş ()			
	5. Anne ve Baba Vefat Etmiş ()			
4. Anne Eğitim Düzeyi:	1. İlkokul Mezunu ()		2. Ortaokul mezunu ()	
	3. Lise Mezunu ()		4. Üniversitesi ()	
5. Baba Eğitim Düzeyi:	1. İlkokul Mezunu ()		2. Ortaokul mezunu ()	
	3. Lise Mezunu ()		4. Üniversitesi ()	
	5. Lisansüstü ()			
6. Anne Çalışma Durumu:	1. Evet Çalışıyor ()		2. Hayır Çalışmıyor ()	
7. Baba Çalışma Durumu:	1. Evet Çalışıyor ()		2. Hayır Çalışmıyor ()	
8. Kardeş Sayınız:	1. Tek Çocuğum ()		2. 1 Kardeşim Var ()	
	3. 2 Kardeşim Var ()		4. 3 ve Daha Fazla Kardeşim Var ()	
9. Kaçınıcı Çocuksunuz?				

EK2: Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Örnek Maddeleri

Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Saygıdeğer katılımcı, aşağıda verilen ifadeleri <i>son 1 yıldaki</i> sosyal medya uygulamaları kullanımınızı düşünerek işaretleyiniz.		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen/ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
		1	2	3	4	5
1	Sosyal medyayı kullanmadığımda sinirli, endişeli veya üzgün olurum.					
2						
3						
4	Sosyal medyada gezinirken “biraz daha” diyerek süreyi uzatırım.					
5						
6						
7	Kendimi mutlu hissetmek için sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
8	Sosyal medyada harcadığım zaman miktarını ailemden veya çevremdeki insanlardan gizlerim.					
9						

EK3: İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği Örnek Maddeler

Saygıdeğer katılımcı, aşağıdaki maddelerden size en uygun olanı X işareti ile işaretleyiniz.		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum
		1	2	3	4
1	Ailemin benim hayatımda verdiği kararlarda çoğu kez bana söz düşmez.				
2					
3					
4	Ne zaman istesem, anne ve babam bana yardımcı olurlar.				
5					
6					
7	Ailem, çoğu zaman söylemek istediklerimi dikkate alır.				
8					
9					
10	Önceden plan yaparsam, işlerim daha iyi gider.				
11					
12					
13	Yeterince iyi çalışırsam, her derste başarılı olabilirim.				
14					
15					
16	Güne iyi başlarsam, ne yaparsam yapayım o gün güzel geçer.				
17					
18					
19	Arkadaşlarımla fikirlerimi değiştirmek benim için çoğu zaman olanaksızdır				
20					
21					
22	Birisi beni sevmediği takdirde bunu değiştirmek için yapabileceğim pek fazla bir şey yoktur.				
23					
24					
25	Dört yapraklı bir yonca bulursam bunun bana iyi şans getirebileceğine inanırım.				
26					
27					
28	Eğer hasta olacağım varsa, ne yaparsam yapayım hasta olmaktan kendimi koruyamam.				
29					

EK4: İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği İzin Yazısı

← 📅 ⌚ 🗑️ 📧 ⌚ 🔄 📎 🗑️ ⋮

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı
Eğitim Bilimleri Bölüm Baş. Yrd.

İlet başlangıcı:

Kimden: Demet Erol Ongen <[redacted]@akdeniz.edu.tr>
Tarih: 2 Kasım 2021 14:40:06 GMT+3
Kime: Durmuş Ümmet <[redacted]@marmara.edu.tr>
Konu: YNT: Ölçek ricası

Sayın Durmuş Ümmet,

Denetim Odağı Ölçeğini yüksek lisans tezinde kullanabilirsiniz. Ölçeğin yer aldığı ilgili makaleyi aşağıda gönderiyorum.

Çalışmanızda başarılar dilerim

Prof. Dr. Demet EROL

Kimden: Durmuş Ümmet <[redacted]@marmara.edu.tr>
Gönderildi: 29 Ekim 2021 Cuma 14:57
Kime: Demet Erol Ongen
Bilgi: [redacted]@yahoo.com
Konu: Ölçek ricası

Değerli hocam, bir öğrencimin yüksek lisans tezinde kullanmak üzere denetim odağı ölçeğinize ve izinize ihtiyac duyuyorkayız, desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim
Saygılarımla

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi

EK5: Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği İzin Yazısı

Ek6:Meb Anket ve Araştırma İzin Dilekçesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-72199932
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Elif ERİŞGEN)

14/03/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin 30.01.2023 tarihli ve E-34555043-050.01.04-44489 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 02.02.2023 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Anne Babası Birlikte ve Ayrı Olan Ergenlerin Sosyal Medya Bağlılığı ve Denetim Odaklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi
Araştırma Türü : Anket/ Görüşme / Gözlem
Araştırma Yeri : Ataşehir İlçesinde Bulunan Ortaokul ve Liseler
Araştırma Yapılacak Kişiler : Öğrenci
Araştırmanın Süresi : 2022 - 2023 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, araştırma sonucunda elde edilen verilerin bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (8 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)
3- Araştırma Geri Bildirim Formu (1 Sayfa)

ÖZGEÇMİŞ

EĞİTİM

Yüksek Lisans: İZÜ, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

2009-2013 Marmara üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği

B. AKADEMİK DENEYİM

2019-2023 Ataşehir Mehmet Rauf Anadolu Lisesi

2016-2019 Üsküdar Yaman Dede İHO

2013-2016 Batman Fatih Anadolu Lisesi

C. İLGİ ALANLARI

Yağlı boya Resim